

Memòria de la **Secretaria de** **Salut Pública** 2015

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública

© Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Edició: Secretaria de Salut Pública
Primera edició: Barcelona, octubre de 2016

Realització: hores.com

Fotografies: Secretaria de Salut Pública

Avís legal

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement 4.0 Internacional. La llicència es pot consultar a:
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>

Sumari

4	Presentació del conseller de Salut
6	Introducció del secretari de Salut Pública
8	La salut pública a Catalunya
12	PINSAP i COMSalut
16	Promoció de la salut
24	Protecció de la salut
30	Seguretat alimentària
36	Vigilància de la salut pública
44	Drogues i salut mental
52	Avaluacions mèdiques
56	Salut laboral
60	La salut pública al territori
68	Projecció de la salut pública

Presentació

La Secretaria de Salut Pública ha apostat aquests últims anys per la salut en totes les polítiques. La millora de la salut de la població s'ha convertit avui dia en un tema cabdal. Accions realitzades en àmbits fora de l'abast del Departament de Salut, com per exemple la millora de la qualitat de l'aire, les mesures preses per incrementar la seguretat viària i l'esforç per disminuir el fracàs escolar són exemples d'actuacions sectorials amb impacte en salut.

En aquesta línia, durant aquest any s'ha progressat en la implantació del Pla interdepartament de salut pública (PINSAP) com a eix vertebrador de la salut en totes les polítiques. Dins d'aquest àmbit s'ha aprofundit a identificar les actuacions sectorials que tenen impacte en salut i s'ha reforçat el treball en xarxa i les relacions de col·laboració entre aquestes àrees per "fer salut".

També s'han invertit esforços a construir capacitat institucional i potenciar les habilitats dels professionals per implementar l'estratègia de salut en totes les polítiques i posar en valor la importància dels determinants socials de la salut, com són els estils de vida, l'entorn, l'habitatge, el treball, l'educació i el suport social i familiar, entre d'altres. Això evidencia que fora del sistema sanitari trobem grans oportunitats de guanyar en salut. Hem de compartir interessos comuns i generar beneficis mutus, com per exemple el cobenefici de la salut ambiental i la salut pública, i així afermar la salut en totes les polítiques.

Tota aquesta feina s'ha fet a través de valors compartits com la lluita contra les desigualtats, la transparència, la participació i el treball en xarxa i col·laboratiu. I amb el convenciment ferm que una bona salut millora la qualitat de vida, augmenta la capacitat d'aprenentatge, enforteix les famílies i les comunitats i millora la productivitat.

Cal continuar facilitant, estimulando i catalitzant actuacions d'altres àmbits, departaments i administracions que aporten un plus de salut a la comunitat i així anar permeabilitzant la salut en totes les polítiques en els diferents sectors.

Tenim grans reptes pendents i molta feina per fer en aquest camp. Com diu l'Organització Mundial de la Salut, és clau actuar sobre les desigualtats, la globalització, la migració i la urbanització, la degradació ambiental i el canvi climàtic. Tots aquests factors influeixen en la salut de la població. I també cal adoptar mecanismes transparents en el rendiment de comptes per crear confiança i proporcionar l'evidència que actuacions en altres àrees tenen un paper rellevant en la salut i el benestar de la nostra població. Continuarem treballant per posicionar les necessitats i propostes de millora de la salut en l'agenda política, econòmica i social del país.

Presentació

Per aquesta raó, la transversalitat entre tots els sectors que podem aportar un plus de salut s'ha convertit en una peça central del nostre dia a dia per dotar-nos de millors institucions públiques i més capaces de respondre a les necessitats de salut dels ciutadans. Amb aquesta finalitat, durant l'any 2015 s'ha treballat fort i amb compromís per consolidar, mitjançant els nostres professionals, la salut en totes les polítiques com a eix estratègic per construir un sistema sanitari públic, universal, equitatiu i just. I aquest és i serà un compromís que ens agradarà renovar de manera decidida també els propers anys.

Antoni Comín
Conseller de Salut

Introducció

En salut pública, la realitat ens obliga a estar molt atents als moviments epidemiològics per mirar d'avançar-nos i minimitzar els riscos d'un món cada vegada més interconnectat. La vigilància és una part fonamental de la nostra tasca i ens porta a desenvolupar programes de cribratge i models predictius de detecció precoç, l'aplicació dels quals incideix en la qualitat de vida de les persones. En aquest sentit, el 2015 hem implantat el Protocol per a la vigilància i el control de les arbovirosis transmeses per mosquits a Catalunya, fonamental per prevenir l'aparició de casos autòctons i brots de chikungunya, dengue i zika. El 2015 hem commemorat el 20è aniversari de la creació del Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT), l'òrgan de vigilància epidemiològica i de suport tècnic a les polítiques de prevenció i control d'aquestes infeccions al país.

El 2015 hem celebrat una dècada de vigència de la llei del tabac, un exemple de com les administracions podem incidir en els hàbits de les persones i crear espais d'oci i de treball més saludables. En aquesta línia hem iniciat també programes d'incentivació de l'ús de la bicicleta en l'entorn laboral. Els sistemes de mobilitat activa incideixen doblement en la salut pública. D'una banda, combaten el sedentarisme i proporcionen beneficis físics i mentals a la persona que els aplica; de l'altra, contribueixen a disminuir l'emissió de gasos contaminants a les àrees urbanes, que és un dels reptes que haurem d'afrontar de manera proactiva els pròxims anys. Per aquest motiu el Departament de Salut s'ha afegit al projecte Bicifeina, amb el qual la Generalitat de Catalunya vol promoure entre els treballadors dels diferents departaments l'ús de la bicicleta per anar a la feina.

Treballem molt en vacunes. Sabem que són un element fonamental per a la lluita contra les malalties infeccioses. El sistema català de salut pública distribueix cada any més de tres milions de vacunes i s'eviten més de 32.000 casos de malalties. Sabem que les vacunes són una de les intervencions de salut pública més efectives i eficients, i per això hi destinem mitjans econòmics i esforços en conscienciació i informació. Malauradament, aquest 2015 hem vist un cas fatal d'una malaltia que, en l'imaginari col·lectiu, està superada. Un nen de sis anys, no vacunat, va morir per diftèria, una malaltia molt poc freqüent als països desenvolupats gràcies a la vacunació generalitzada de la població i a la millora de les condicions higièniques.

El 2015 ha vist, entre d'altres, la publicació del segon Baròmetre de seguretat alimentària, que mostra una situació estable respecte de la primera edició de 2008. Apunta marges clars de millora que ofereixen espais per a l'ampliació de les polítiques d'educació i informació, entre d'altres. També hem impulsat activitats al voltant del Dia sense Alcohol, amb la II Setmana de Sensibilització sobre els Riscos de Consum d'Alcohol i la jornada Veus

el que beus?. En el camp de les avaluacions mèdiques destaca la creació d'un programa específic perquè els metges residents coneguin el funcionament i les activitats d'avaluació específica de les incapacitats laborals.

Pel que fa al paper del territori, les unitats territorials de l'Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT) han dut a terme accions específiques en els seus àmbits respectius, com el control de salut i mediambiental de les Terres de l'Ebre, on seguim de prop i garantim que les xarxes d'aigua de consum humà no presentin contaminació procedent dels treballs de neteja de l'embassament de Flix. Al Camp de Tarragona hem elaborat el Pla d'acció en salut pública per als Jocs del Mediterrani. A Lleida, Alt Pirineu i Aran mantenim la vigilància de l'aigua de consum per evitar l'aparició de malalties d'origen hídric, mentre que a la Catalunya Central hem aconseguit que tres de cada quatre municipis tinguin conveni de col·laboració amb l'ASPCAT, la majoria dels quals en l'àmbit de la promoció de la salut. A Girona hem intensificat el control oficial de la carn de caça, amb un increment del 259% en els controls de carn procedent de senglars. I a Barcelona hem dut a terme accions proactives per prevenir l'aparició de brots comunitaris de legionel·losi.

Totes les activitats que recull aquesta memòria són fruit de l'esforç en xarxa de moltes persones, i del compromís i la dedicació dels equips que integren l'Agència de Salut Pública de Catalunya. Hem viscut moments complicats, fruit dels ajustaments a què ha obligat una crisi econòmica que s'ha allargat molt i que ha obligat també a fer canvis en l'organització de la Secretaria de Salut Pública. És obligat expressar l'agraïment a la bona tasca feta pel meu predecessor, el Sr. Joan Puigdollers, que ha estat al front de la Secretaria de Salut Pública en aquests darrers mesos. Uns mesos que han exigit un esforç addicional a tots els equips que, d'un costat, han mantingut la qualitat del servei i, de l'altre, s'han adaptat als nous esquemes de funcionament institucional.

Joan Guix
Secretari de Salut Pública

La salut pública a Catalunya

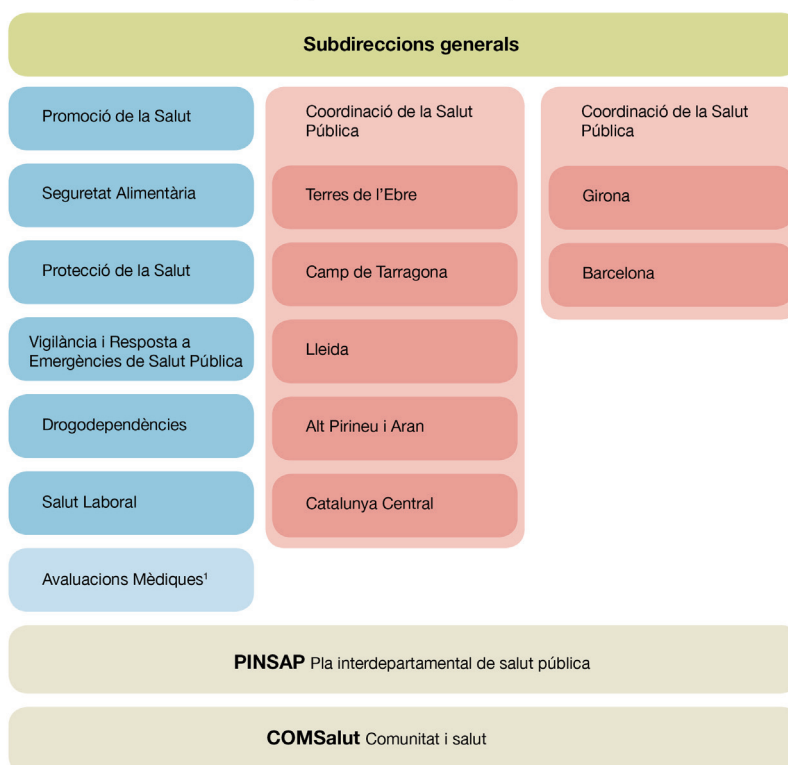
La salut pública es defineix com el conjunt organitzat d'actuacions dels poders públics i de la societat, mitjançant la mobilització de recursos humans i materials, per protegir i promoure la salut de les persones, prevenir la malaltia i tenir cura de la vigilància de la salut pública.

Organització de la Secretaria de Salut Pública

L'organització funcional de la Secretaria de Salut Pública s'estructura en set àmbits temàtics i una estructura territorial que s'estén pel conjunt de Catalunya. L'estructura es va modificar a partir de novembre de 2015 pel compromís de racionalització de l'Administració.

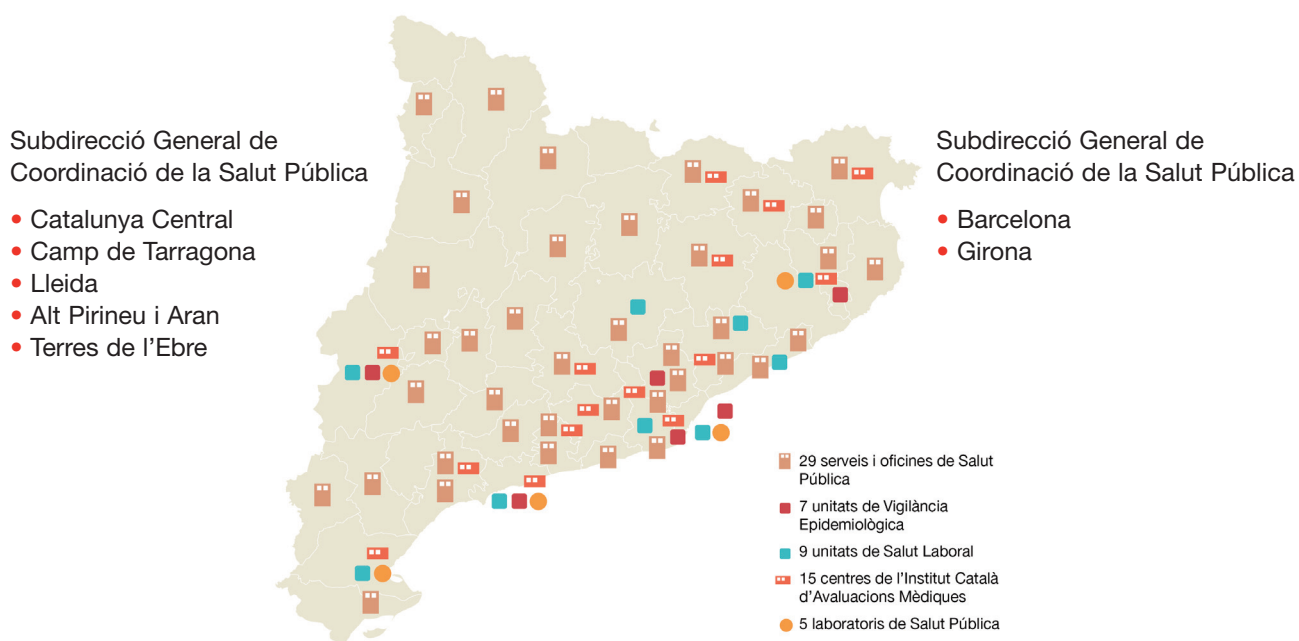
Secretaria de Salut Pública

(a partir del novembre de 2015)

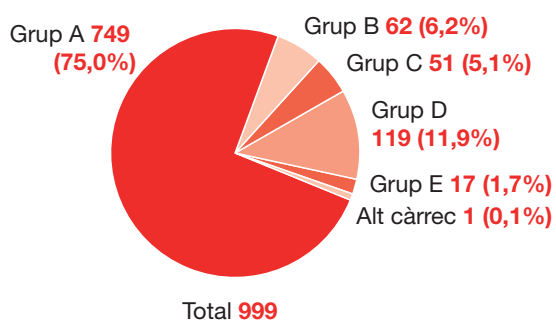
1. A partir de 2016 s'integra a la Direcció General d'Ordenació Professional i Regulació Sanitària del Departament de Salut.

Recursos de salut pública al territori

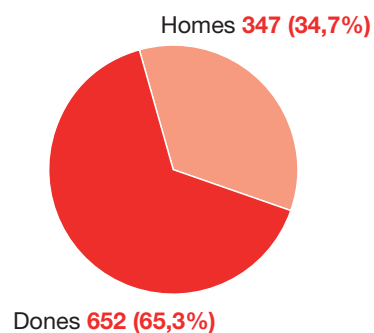

Recursos humans

Professionals per categoria, 2015

Professionals per gènere, 2015

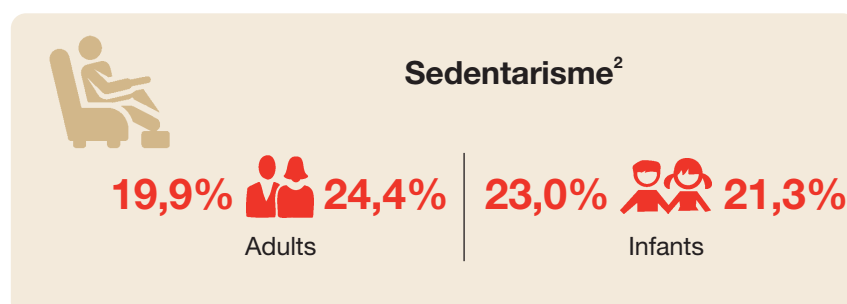
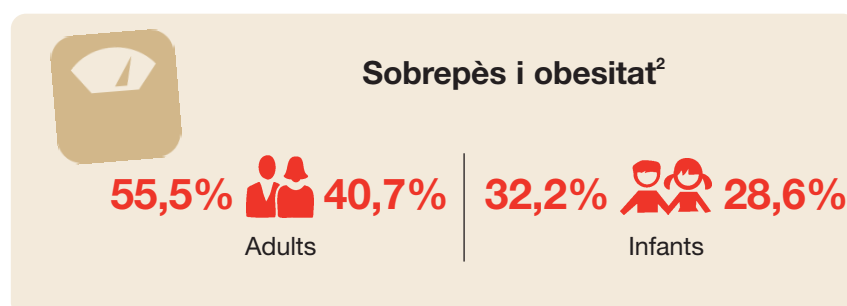
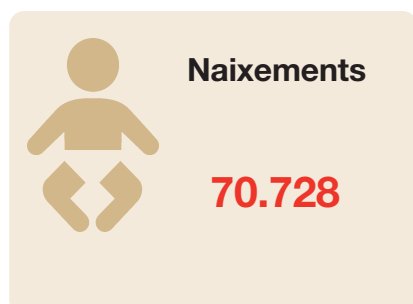
Dades a 31 de desembre de 2015, exclosos els professionals d'assistència pública domiciliària.

Recursos econòmics

Distribució del pressupost inicial de la Secretaria de Salut Pública, 2014 i 2015

	2014	2015
Despeses de béns corrents i de serveis	14.849.008,51	15.946.052,66
Transferències corrents	40.382.445,59	42.198.035,16
Inversions reals	290.000,00	290.000,00
Total	55.521.454,10	58.434.087,82

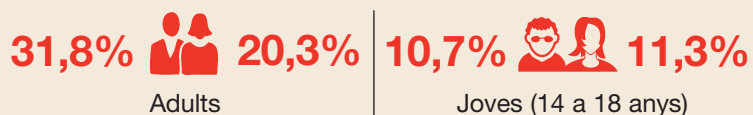
Indicadors de salut pública, 2015

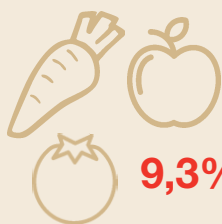

Tabaquisme²

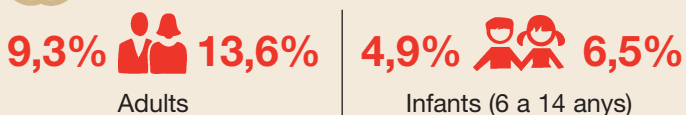
(consum diari i ocasional)

Consum de risc d'alcohol²

Consum de fruita i verdura diaris²

Morts per causes externes²

272
Accidents de trànsit

390
136
Suïcidis

Malalties infeccioses

(per 100.000 habitants)

14,3
Tuberculosi

8,8
VIH

19,8
Clamídia

Malalties del treball

(per 100.000 persones ocupades)

55,7
102,2

Alertes sanitàries

131
Aliments

59
Productes químics

1 Dades 2013.
2 Dades 2014.

PINSAP i COMSalut

El pla interdepartamental de salut pública (PINSAP)

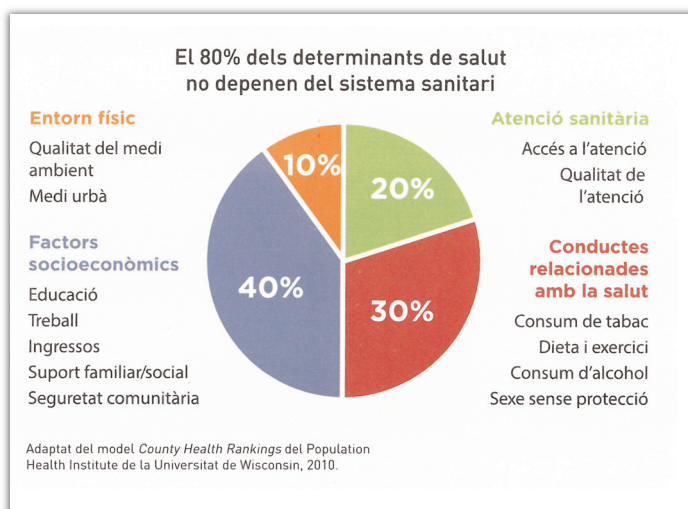
El PINSAP contribueix a incrementar els anys amb bona salut de la població de Catalunya tot promovent una societat més saludable a partir de l'acció interdepartamental i intersectorial.

La salut està influenciada per nombrosos determinants, la majoria dels quals estan fora del sistema sanitari, motiu pel qual és necessària l'acció conjunta de tot el Govern i tota la societat, amb un enfocament de salut en totes les polítiques. El Pla interdepartamental de salut pública (PINSAP) és la figura que estableix la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública per tal de dur a terme les intervencions sobre els determinants de la salut de la població, que requereixen un abordatge conjunt des de molts sectors socials i de les administracions autonòmica i local.

Seguint l'objectiu de "salut en totes les polítiques", el PINSAP ha reunit i potenciat les actuacions de tot el Govern i la societat que tenen impacte en salut, actuant sobre els seus determinants, especialment sobre les condicions de vida. En aquest sentit es tracta de:

- Una prioritat estratègica internacional (OMS) assumida per tot el Parlament de Catalunya.
- Una eina de govern liderada pel Departament de Salut i en línia amb el Pla de salut.
- Un projecte elaborat amb la participació de tots els departaments i 42 entitats.

Activitats

El PINSAP es va presentar públicament el 14 de febrer de 2014. Des d'aleshores s'han portat a terme les següents activitats:

- **Fruita i salut.** Promoció del consum de fruita, especialment entre infants i joves.
 - El 2015 s'han adherit 107 establiments al projecte, de manera que ja són més de 200.
- **Amed.** Acreditació d'establiments (restaurants, menjadors laborals, hospitals, etc.) promotors de la dieta mediterrània.
 - 436 establiments acreditats i 67.493 comensals
 - 90% d'hospitals del sistema públic
- **Lletres i salut.** Les activitats culturals s'associen a una major supervivència. Conferències i tallers sobre salut i malaltia a partir de la literatura i el pensament.
- **Lleure i mobilitat activa.** Afavoriment de l'activitat física en les activitats quotidianes, com els desplaçaments escolars i laborals.
 - Bicifeina
 - Caminador expert
- **Empreses promotores de la salut.** Prevenció de riscos laborals i entorn de treball i foment d'estils de vida saludables.
 - Assessorament a les pimes i consideració d'aquests criteris en els contractes públics.
- **Test salut.** Identificació i abordatge dels determinants de salut en les polítiques públiques (Acord de Govern, de 14 d'octubre de 2014).
- **Observatori sobre els efectes de la crisi econòmica en la salut.** Els informes de l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries mostren que tot i que els indicadors de salut es mostren estables, la crisi evidencia un impacte negatiu en els més vulnerables i amb una variabilitat territorial.

- Salut comunitària per a col·lectius vulnerables. Els serveis sanitaris estan implicats amb els plans de desenvolupament comunitari, la salut als barris i les intervencions interculturals.
- Actuacions amb persones en atur de llarga durada.
- Prescripció social. Des de l'atenció primària es recreen activitats socials i de participació comunitària per afavorir la qualitat de vida amb una salut mental positiva.
- Projecte FITJOVE. Promoció de l'esport en adolescents per prevenir consums de risc.
 - Prova pilot a 8 municipis.
- Prova ràpida del VIH. La detecció ràpida millora el posicionament i evita noves infeccions.
 - S'ha iniciat a 128 oficines de farmàcia i 40 CAP.

COMSalut contribueix a fer més saludable la vida de cada persona i la del conjunt de la seva comunitat.

COMSalut

El 2015 el Govern ha impulsat el projecte COMSalut (comunitat i salut) per atendre els ciutadans de manera integral en tots els àmbits de la seva comunitat. COMSalut és una experiència de coordinació dels dispositius ambulatoris d'atenció primària del sistema sanitari públic i d'atenció comunitària.

Tenint sempre present les necessitats i el context local, es treballa en xarxa de forma intersectorial, amb els actius comunitaris i amb la participació de la ciutadania, i utilitzant els recursos d'una manera més equitativa i adequada. Amb autonomia organitzativa i capacitat de prioritzar les activitats i de redistribuir els recursos, permet una reorientació comunitària del sistema sanitari i contribueix a la promoció de la salut de la comunitat. A més de l'equip d'atenció primària i els serveis de salut pública de les ABS, hi participen l'administració local corresponent i els altres dispositius sanitaris del territori, així com les entitats ciutadanes i tota la comunitat. També disposa del suport del conjunt d'administracions públiques, les corporacions professionals i les societats científiques i la taula d'entitats del tercer sector.

Activitat

A COMSalut hi intervenen diversos agents:

- els equips d'atenció primària i comunitària
- la Secretaria de Salut Pública del Departament de Salut
- l'Agència de Qualitat i Avaluació Sanitàries de Catalunya (AQuAS)
- el Servei Català de la Salut (CatSalut)

Els equips d'atenció primària i comunitària es comprometen a reorientar les activitats assistencials i col·lectives, mentre que la Secretaria de Salut Pública facilita l'adopció d'activitats intersectorials i comunitàries. Per la seva banda, l'AQuAS s'encarrega principalment d'avaluar el projecte i el

CatSalut té un paper primordial en la relació amb les entitats proveïdores implicades.

Hi ha projectes COMSalut de salut comunitària amb la col·laboració de l'atenció primària, la salut pública i els serveis socials municipals amb participació del teixit comunitari, a 16 àrees bàsiques de salut, que apleguen més de 350.000 persones.

Des de Promoció de la Salut s'ha participat als processos comunitaris de COMSalut i Salut als Barris a Nova Lloreda Montigalà (Badalona), Castellar del Vallès, Can Bou (Castelldefels), Cervera, la Roca del Vallès, Reus-4, Pineda de Mar, Salt, Sallent i Premià de Mar. A cada territori s'ha donat suport per a la creació del grup motor (serveis sanitaris, ajuntament i comunitat), el diagnòstic de necessitats, la identificació d'actius en salut, la priorització de l'àrea sobre la qual intervenir, la identificació d'intervencions i el seguiment i avaluació. També s'ha creat el bloc <https://comsalut.wordpress.com/>.

ABS amb projectes de COMSalut

• Barcelona
Barceloneta
Carmel
Casanova-Esquerra de l'Eixample
Chafarinas
Roquetes
Sant Gervasi
Vallcarca
• Badalona
Nova Lloreda Montigalà
• Castellar del Vallès
• Castelldefels
• Cervera
• Pineda de Mar
• Reus-4
• La Roca del Vallès
• Sallent
• Salt

Promoció de la salut

Colors, sabors i molta marxa, l'estand al Festival de la infància per promoure el joc actiu, el consum de fruita i l'alimentació saludable va convocar més de 2.500 infants de 3 a 10 anys, que van consumir 657 quilos de fruita.

En l'àmbit de la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia es treballa per millorar la salut combinant actuacions sobre persones i comunitats i sobre entorns facilitadors de salut:

- Promoció de la vida saludable, l'educació per a la salut de la població, l'alimentació saludable i l'activitat física, i la salut maternal i de la infància.
- Planificació i gestió del programa de vacunacions.
- Prevenció de malalties cròniques no transmissibles, prevenció i control del tabaquisme i de les lesions per causes externes.
- Desplegament i facilitació del Pla interdepartamental de salut pública (PINSAP).
- Suport a xarxes de promoció de la salut, com la d'Universitats Saludables i altres.

Més impuls al Pla integral de promoció de la salut a través de l'activitat física i l'alimentació saludable (PAAS) en col·laboració amb tots els sectors implicats

S'han anat consolidant els diferents programes de foment de l'alimentació saludable: Amed de promoció d'alimentació mediterrània a la restauració, la revisió de programacions de menús escolars i el projecte Aquí sí, Fruita i Salut de promoció del consum de fruita. Pel que fa al Pla d'activitat física, esport i salut (PAFES) està implementat a tot el territori i tots els centres de salut de Catalunya han estat formats en prescripció d'activitat física. Més de 740 professionals de salut constitueixen la xarxa de referents d'activitat física i durant l'any 2015 s'han fet més de 68.000 consells o prescripcions d'activitat física a l'atenció primària. Més de 250 municipis ja disposen de rutes saludables.

El Dia Mundial de l'Activitat Física 2015 celebrat amb la Secretaria General Esports va convocar 538 entitats i 201.892 participants en 422 esdeveniments. A més a més, les xarxes socials es van incorporar com a eina de difusió i participació.

En relació amb les activitats de foment de l'envelliment saludable s'ha passat el qüestionari d'alimentació, activitat física i aspectes relacionats a 122 centres d'acolliment residencial. També s'ha dissenyat el programa formatiu per a professionals, directors i gerents dels centres d'acolliment residencial i s'ha elaborat el qüestionari d'autoavaluació per a ens locals per recollir les iniciatives dels municipis en relació amb l'envelliment saludable i poder fer propostes d'actuacions.

Amb l'objectiu de fer arribar missatges saludables a la població s'han elaborat i distribuït 21 càpsules de vídeo amb consells de salut per a pantalles de les sales d'espera d'hospitals i centres sanitaris. També s'han editat els nous missatges per a la promoció de l'ús d'escales a l'àmbit laboral.

El Programa de prevenció de càries ha distribuït 40.000 kits d'higiene bucodental (estoig amb raspall i pasta de dents fluorada) per a infants de 1r de primària i 25.000 tubs de pasta de dents d'alta concentració de fluor per a centres i tallers de discapacitats.

També s'ha col·laborat amb programes liderats per altres departaments, com el Programa de promoció del consum de fruita a les escoles del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació i Àpats en Família del Departament de Treball, Afers social i Famílies. I amb PIMEC s'ha iniciat l'elaboració d'una caixa d'eines per a la promoció de la salut a la petita i mitjana empresa.

A la FiraGran, amb el lema *Actius amb salut* es van programar activitats per a la gent gran: una conferència, caminada, tallers i materials sobre estils de vida saludables.

Activitats comunitàries

El curs de Formació en projectes de promoció de la salut i salut comunitària ha estat seguit per 69 tècnics territorials de salut pública, majoritàriament dones (73%), titulades en farmàcia (55%) i veterinària (30%) i sense experiència prèvia en promoció (57%).

S'ha seguit donant suport a projectes comunitaris de prevenció de l'obesitat a l'Anoia, Osona i Terrassa amb la dinamització de taules de treball en xarxa amb els agents clau de cada territori (serveis sanitaris, educació, ajuntament i entitats).

S'ha col·laborat en el grup de treball d'Avaluació d'Impacte en Salut de la Societat de Salut Pública Catalanobaleària i s'han organitzat tres tallers, un de 4 hores al congrés de la Societat Espanyola d'Epidemiologia i dos de 8 hores adreçats a tècnics municipal en el marc de l'oferta formativa de la Diputació de Barcelona.

Millora dels resultats en la prevenció i control del tabaquisme

El Departament de Salut dona suport a l'envasat neutre dels productes del tabac. La mesura ha de contribuir a reduir la incorporació al tabaquisme de joves i adolescents i compta amb el suport del Comitè Nacional per a la Prevenció del Tabaquisme i les societats científiques.

A Catalunya, la prevalença del tabaquisme mostra una tendència decreixent, amb un 25,7% de fumadors diaris i ocasionals entre les persones de 15 anys o més (més d'1,6 milions de persones) l'any 2015. D'acord amb les orientacions del Consell Assessor sobre Tabaquisme i amb el suport de les Xarxes d'Atenció Primària (que engloba tots els CAP) i d'Hospitals sense Fum (amb 78 centres adherits) es desenvolupen diferents actuacions orientades a la prevenció i el control del tabaquisme, com ara aquestes destacades de 2015:

- 5.525 professionals sanitaris han completat fins a final de 2015 algun dels cursos de formació continuada en el marc dels programes Infància Sense Fum i Atenció Primària Sense Fum.
- Des de 2006 s'han ofert 15.513 tractaments gratuïts per a les xarxes d'atenció primària i d'hospitals sense fum destinats a grups de pacients que necessiten una intervenció prioritària (professionals sanitaris amb un rol exemplar, persones que resideixen a barris desfavorits, embarassades, persones amb malalties cròniques, etc.).
- El programa Entorn sense Fum, dissenyat per l'Ajuntament de Terrassa, s'ha implantat a la majoria dels municipis del Baix Vallès.
- S'ha elaborat una nova guia didàctica per al professorat del programa d'ESO Classe sense Fum.

Prevenció i control de lesions

L'any 2014 (les dades de 2015 no estan disponibles en el moment de tancar aquesta memòria), les lesions i intoxicacions van representar el principal motiu d'atenció sanitària urgent entre les persones adultes (20,2% dels contactes urgents en l'àmbit hospitalari i 16,4% en l'àmbit de l'atenció primària) i el segona en l'edat pediàtrica (21,8% en l'àmbit hospitalari i 21,1% en l'àmbit de l'atenció primària). El 2015 els principals programes i actuacions en l'àmbit de la prevenció i el control de les lesions s'han centrat en:

- El desenvolupament de programes d'educació per a la salut i educació viària a l'escola, difusió de consells de promoció de la seguretat als serveis sanitaris, i suport a les associacions d'afectats i víctimes en el marc del Pla català de seguretat viària que coordina el Departament d'Interior.
- La promoció de la mobilitat saludable a través de la participació en la Setmana de la Mobilitat Sostenible i Segura, coordinada pel Departament de Territori i Sostenibilitat.
- La difusió de consells per a la prevenció d'ofegaments i morts sobtades en zones de bany.

L'ASPCAT insisteix a recordar un seguit de consells per gaudir del bany amb salut, especialment entre els infants, però també per als adults i la gent gran

Prevenició de malalties transmissibles mitjançant vacunacions

El calendari vigent durant el 2015 ha estat l'aprovat al Decret 95/2014, d'1 de juliol, i inclou la vacunació contra 13 malalties a la infància i dues en l'edat adulta.

Des de maig de 2015, hi ha hagut una manca de disponibilitat de vacuna dTpa, vacuna que s'administra als infants de 6 anys, dones embarassades i col·lectius d'alt risc. Aquest fet ha comportat que s'hagi hagut d'endarrerir la vacunació en els infants de 6 anys i els altres grups de risc i s'hagin incrementat els esforços per millorar la cobertura de vacunació amb dTpa en dones embarassades amb les dosis disponibles. En aquest sentit, s'han assolit cobertures estimades del 72,1% en les dones embarassades, superior a la cobertura assolida durant el 2014 (56,2%) i els casos registrats de tos ferina en menors fins als 3 mesos s'ha reduït del 9,1% del 2014 al 3,8% registrat el 2015.

El 2015 es van vacunar més de 1.500.000 de persones als 1.266 centres vacunals.

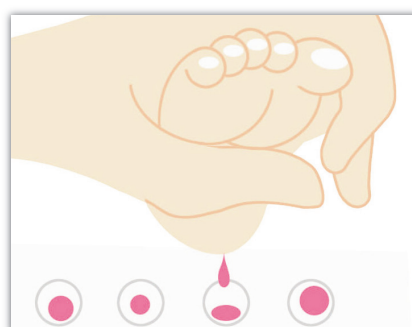
Salut maternoinfantil

Cribatge prenatal d'anomalies congènites. Els cribatges bioquímics ecogràfics (39.394 de primer trimestre de la gestació i 2.914 de segon trimestre) en aplicació del Protocol de diagnòstic prenatal d'anomalies congènites als CAP i hospitals de la xarxa pública han donat lloc a 1.102 biòpsies de corion i 211 amniocentesis en gestants amb risc elevat de cromosomopaties.

Cribatge neonatal. El Programa de cribatge neonatal de les 23 malalties endocrinometabòliques, que actualment s'aplica a tots els nadons nascuts a Catalunya, ha permès diagnosticar 104 casos d'aquestes malalties durant el 2015. Pel que fa al cribatge de la hipoacúsia neonatal s'han detectat 96 infants amb sordesa neonatal (dades provisionals) i cal destacar que s'ha aprovat un decret que estén aquest cribatge a la xarxa sanitària privada i permetrà la seva extensió universal.

Programa infància amb salut. Es realitza a tota l'atenció primària i inclou activitats de cribatge, de consell i vacunacions.

Maltractaments notificats al RUMI. Dels 453 casos de maltractament infantojuvenil notificats al Registre Unificat de Maltractaments Infants (RUMI) pels 44 hospitals amb urgències maternoinfantils, el 52% són certesa i el 48% sospita.

Detectar precoçment als nadons afectats per determinades malalties minoritàries permet realitzar un diagnòstic i un tractament adequat per evitar seqüeles i complicacions i garantir-los una millor qualitat de vida.

Projecte Formació en educació afectiva i sexual en població adolescent (12-18 anys) adreçada als equips educatius dels CRAE

El Programa Salut i Escola continua apropant els serveis de salut als centres docents i als adolescents amb consultes i activitats d'educació per a la salut (tallers, programes, xerrades, etc.).

Aquest projecte està orientat als adolescents d'alt risc de vulnerabilitat dels centres residencials d'acció educativa (CRAE) tutelats pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, i facilita habilitats, eines i estratègies a ells i els seus educadors. S'ha arribat a 310 educadors de 26 CRAE (25% de cobertura), que ha beneficiat prop de 400 joves. La millora de l'educació afectiva i sexual dels adolescents dels CRAE es fa conjuntament amb el Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat (CJAS) i l'Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears.

Salut internacional i immigració

S'ha treballat estretament amb 12 de les 22 unitats acreditades pel Departament de Salut com a Unitat de Consell al Viatger, que han atès més de 40.000 viatgers.

S'ha participat en el desenvolupament i implementació de 8 projectes internacionals en el marc de la millora de l'atenció en salut a la població immigrant i altres minories ètniques.

El projecte de Mediació Intercultural en Salut a Catalunya, patrocinat per la Fundació "la Caixa", té com a objectiu principal millorar l'equitat en l'accés de la població immigrant als recursos sanitaris, principalment en aquelles àrees on els seus indicadors de salut estan per sota de la mitjana, i també optimitzar tots els recursos existents, des dels assistencials als comunitaris. L'any 2015 aquest projecte de continuïtat ha comptat amb vuit mediadores (tres marroquines, dues pakistaneses, una iraquiana, una xinesa i una romanesa) i un coordinador de projecte. Les mediadores han rebut cursos de formació continuada i *coaching*.

La càpsula "Per una sexualitat plena. Viure millor, estimar millor" incorpora consells que ajudaran a tenir una millor salut sexual a les persones grans.

Activitats i resultats

	2014	2015
Promoció de l'activitat física		
Sedentarisme en majors de 15 anys	22,2%	20,9%
Total d'ABS formades (%)	367 (99,2%)	370 (100%)
Prescripcions i consells d'activitat física a l'atenció primària	67.761	68.000
Alimentació saludable		
Sobrepès i obesitat en adults	48,1%	49,3%
Acreditació d'establiments promotors d'alimentació mediterrània (Amed)		
Establiments nous	71	89
Comensals nous	8.277	12.935
Revisions de menús escolars (PReME)		
Revisions	232	329
Alumnes que fan ús de menjador	34.593	61.330
Programa Salut i Escola (curs 2014-2015)		
Consultes		11.770
Activitats d'educació per a la salut		5.384
Prevenció i control del tabaquisme		
Tabaquisme en majors de 15 anys	25,9%	25,7%
Tabaquisme diari entre 14 i 18 anys (enquesta ESTUDES, dades bianuals; 2012 = 12,4%)	11,0%	—
Abstinentes el darrer any	67.070	62.072
Inspeccions d'incompliment de la legislació (% de sancions)	11.317 (0,87%)	12.555 (1,05%)
Alumnes d'ESO al programa Classe sense Fum (cursos 2013-2014 i 2014-2015)	3.041	2.687
Prevenció i control de lesions		
Defuncions per trànsit	272	291
Vacunacions		
Vacunes administrades	3.141.039	3.145.671
Cobertura durant el primer any	95,0%	92%-93%
Salut internacional		
Vacunes distribuïdes	162.225	113.488

Salut maternoinfantil

Naixements (variació interanual)	71.634 (-0,2%)	70.728 (-1,3%)
Cribatge prenatal (centres del SISCAT)		
Cobertura (1r i 2n trimestres)	90,0%	89,1%
Casos diagnosticats de trisomies 21, 18 i 13 (1r i 2n trimestres)	208	194
Cribatge neonatal de metabolopaties		
Cobertura (centres públics i privats)	100%	100%
Casos diagnosticats		
Fenilcetonúria	20	5
Hipotiroidisme congènit	34	32
Fibrosi quística	17	9
Grup de 19 malalties metabòliques	34	34
Anèmia falciforme	— ¹	24
Cribatge neonatal d'hipoacúsia		
Cobertura	90,3%	91,6%
Hipoacúsies detectades	110	96
Maltractaments infantojuvenils	317	453

Mediació intercultural

Centres sanitaris coberts	47	47
Intervencions	1.017	3.858
Persones beneficiàries	sd	3.465

¹ El cribatge de l'anèmia falciforme es va iniciar el 2015.

L'experiència

10 anys d'aplicació de la llei del tabac

Després de 10 anys de l'entrada en vigor de la Llei 28/2005, de 26 de desembre, de mesures sanitàries enfront del tabaquisme l'impacte sobre el consum de tabac i els greus problemes de salut pública que se'n deriven ha de considerar-se molt positiu. S'han produït reduccions molt significatives de l'exposició al fum ambiental de tabac en espais públics, especialment a partir de l'any 2011. De les inspeccions realitzades des de 2006 només s'ha observat un 7,7% de situacions incorrectes, majoritàriament per problemes de retolació. Al mateix temps s'ha reduït en un 90% les concentracions de nicotina i partícules de menys de 2,5 micres a l'interior dels establiments d'hostaleria.

La prevalença de fumadors diaris i ocasionals ha passat del 32,1% l'any 2002 al 25,7% el 2015. Entre els adolescents, la reducció encara ha estat més accentuada: la prevalença de fumadors diaris s'ha reduït del 23,0% l'any 2004 a l'11,0% el 2014. Les vendes de cigarretes manufacturades s'han reduït un 52% entre els anys 2005 i 2015 i altres formes de consum, com les cigarretes electròniques, no s'han arribat a estendre.

La prohibició de fumar en espais públics tancats va anar seguida de reduccions significatives en el nombre d'ingressos hospitalaris per infart de miocardi i per asma bronquial. En canvi, el nombre de defuncions atribuïbles al tabaquisme va continuar augmentant fins el 2012, principalment per efecte de l'increment de la prevalença del tabaquisme entre la població femenina a la dècada de 1990.

Les activitats assistencials com les que lideren el Programa Atenció Primària sense Fum i la Xarxa Catalana d'Hospitals sense Fum, les activitats adreçades als professionals sanitaris, el finançament públic del tractament farmacològic adreçat a col·lectius exemplars o vulnerables, i l'activitat de la *quitline* 061 CatSalut Respon, entre altres iniciatives, han contribuït que cada any deixin de fumar prop de 70.000 persones i que 5.000 estiguin rebent tractament de cessació tabàquica. A Catalunya, però, encara hi ha més d'1,6 milions de persones fumadores i és necessari continuar implantant mesures que contribueixin a reduir l'impacte del tabaquisme sobre la salut pública.

L'aplicació de les lleis 28/2005 i 42/2010 en el marc de les polítiques de prevenció i control del tabaquisme liderades des de la Secretaria de Salut Pública s'ha associat a l'eliminació del fum del tabac de la majoria dels espais públics tancats i a una important disminució del nombre de persones que fumen.

Evolució de la vigilància en l'aplicació de la Llei antitabàquica, 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Total
Denúncies	276	623	517	558	433	465	152	181	224	207	3.636
Inspeccions	9.966	11.380	11.238	19.696	18.634	24.899	17.221	15.927	11.317	12.555	152.833
Inspeccions incorrectes	1.531	1.861	1.483	1.696	789	1.904	940	879	343	394	11.820
Expedients incoats	78	177	195	82	101	96	126	168	132	186	1.341
Expedients amb sanció	21	118	135	76	76	43	114	138	98	132	951

Protecció de la salut

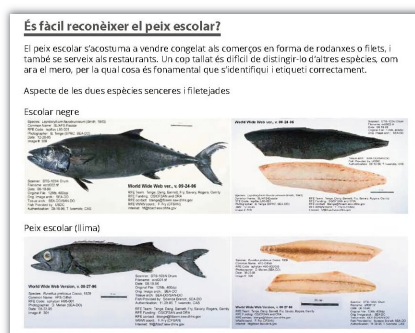
El 2015 han estat 28.012 els establiments, centres i instal·lacions objecte d'intervenció de protecció de la salut.

Des de Salut Pública s'ha actuat per garantir un entorn saludable, la protecció ambiental i la salut alimentària. Els serveis de protecció de la salut estan destinats majoritàriament a la gestió dels riscos alimentaris i ambientals, per protegir la salut de la població davant dels agents físics, químics i biològics presents en els aliments i en el medi, i a l'avaluació de riscos ambientals i la prevenció dels efectes negatius que diversos elements del medi poden tenir sobre la salut i el benestar de les persones.

Les intervencions de control oficial es presten sota els paraigües dels plans i programes de protecció, ambientals, alimentaris o de pràctiques de risc sanitari, mitjançant accions d'inspecció, presa de mostres i anàlisis, i la valoració dels possibles riscos amb les corresponents actuacions administratives i activitats de supervisió del control oficial.

Àmbits d'intervenció de protecció de la salut

- Control oficial dels aliments i dels establiments alimentaris
- Control de les condicions específiques dels establiments alimentaris que operen al mercat internacional i dels aliments destinats a l'exportació
- Vigilància i control de les zoonosis d'origen alimentari i no alimentari
- Investigació de brots epidèmics d'origen ambiental i alimentari i gestió d'alertes
- Vigilància i control sanitari de l'aigua de consum humà
- Prevenció i control de la legionel·losi
- Control de biocides i dels serveis de control de plagues i de desinfecció d' en l'àmbit ambiental i a la indústria alimentària
- Control de la salubritat d'allotjaments infantils i juvenils, i càmpings
- Control de la gestió de residus sanitaris en centres sanitaris i de residus municipals i industrials
- Policia sanitària mortuòria
- Camps electromagnètics
- Control de la comercialització i ús de productes químics
- Aigües recreatives i piscines, aigües residuals i reutilització d'aigües regenerades
- Contaminació atmosfèrica i qualitat de l'aire

L'ASPCAT publica recomanacions sobre la comercialització, la preparació i el consum d'aquestes espècies, adreçades tant als responsables d'empreses alimentàries i restauració com a les persones consumidores.

La gestió dels riscos alimentaris

Al llarg del 2015 s'ha establert el marc sobre els criteris de flexibilitat de l'aplicació dels reglaments d'higiene alimentària destinats als establiments alimentaris. S'han elaborat i difós recomanacions a la població per a la millora de la seguretat de la carn de caça, preparació segura del peix escolar, la informació al consumidor dels aliments sense envasar que poden contenir al·lèrgens i sobre la recol·lecció i consum segurs de bolets.

L'any 2015 s'han analitzat 25.689 mostres en aigües de consum humà, aigua d'instal·lacions amb risc de dispersió de legionel·la i aliments. Els resultats permeten comprovar i verificar el compliment dels límits i detectar la presència de perills.

Garanties dels aliments destinats al mercat internacional

Per exportar productes d'origen animal, en especial carn i productes carnis a determinats països tercers, les empreses hi han d'estar autoritzades expressament. Les garanties sanitàries exigides per a la comercialització d'aliments al mercat únic europeu es fan extensives i s'adapten també a les exigències i requisits dictats pels països tercers extracomunitaris, facilitant així l'accés al mercat global. La vigilància i el control dels productes alimentaris destinats a l'exportació i dels establiments que accedeixen al mercat internacional permet l'apertura de nous mercats i l'increment de la productivitat. S'han incorporat els procediments derivats dels tractats internacionals, s'ha format els serveis d'inspecció sanitària en la verificació d'aquests requisits i s'han atès les auditories dels països tercers que han visitat Catalunya per verificar el nivell de control.

Els inspectors de l'ASPCAT emeten les corresponents certificacions sanitàries i els informes previs perquè els operadors econòmics puguin exportar les mercaderies correctament.

Agilitat administrativa

L'Agència de Salut Pública de Catalunya s'ha sumat al procés de transformació de l'Administració pública promovent alternatives per alleugerir les càrregues administratives a les empreses i els ciutadans i facilitar les oportunitats de negoci de les activitats econòmiques de Catalunya. El 2015 s'ha continuat avançant en la millora dels procediments de tràmits administratius i d'informació sobre inscripcions a registres oficials d'establiments i serveis i les autoritzacions sanitàries de funcionament i posada al mercat de productes alimentaris, amb l'objectiu de reduir el temps de resposta i facilitar l'inici i desenvolupament de les activitats empresarials.

El 2015 s'han fet 29 modificacions de tràmits en l'Oficina Virtual de Tràmits (OVT) de la Generalitat per tal de facilitar el començament de l'activitat empresarial.

Fer front a la legionel·la

Amb el programa d'inspecció a les empreses de serveis a tercers de prevenció i control de legionel·la s'ha ampliat el control sobre els organismes i empreses implicats en la lluita contra la legionel·losi, afegint-lo al programa anual de control d'instal·lacions de risc. Així mateix, s'han impulsat accions per a la millora de la prevenció de la legionel·losi mitjançant l'elaboració d'una proposta que modifiqui la normativa estatal i catalana sobre criteris i condicions higienicosanitaris per a la prevenció i control de la legionel·losi (Reial Decret 865/2003, de 4 de juliol, i Decret 352/2004, de 27 de juliol, respectivament).

L'ASPCAT celebra la jornada tècnica Avenços científics i reptes en la prevenció de la legionel·losi. La prevenció és la clau per evitar que es produeixi la transmissió des del medi a les persones.

La lluita contra els vectors de malalties i riscos químics

S'han previngut riscos per a la salut derivades de 131 alertes d'aliments i 59 de productes químics.

En la lluita contra plagues i prevenció de riscos sanitaris transmesos per vectors s'ha implementat el Protocol per a la vigilància i control de les arbovirosi transmeses per mosquits a Catalunya per part de la Comissió interinstitucional per a la prevenció i el control de mosquits vectors a Catalunya, i s'ha produït material de prevenció. S'ha iniciat la vigilància del virus del dengue en el mosquit tigre i s'ha mantingut la del virus chikungunya mitjançant un conveni amb el Centre de Recerca en Sanitat Animal (CReSA).

Així mateix, s'ha participat en projectes impulsats per l'Agència Europea de Substàncies i Mesclures Químiques (ECHA) sobre el control dels reglaments europeus REACH (registre, avaluació, autorització de substàncies químiques) i CLP (classificació, etiquetatge i envasat de substàncies i mesclures).

Millora l'actuació davant d'alertes

S'ha ampliat el nombre de tècniques analítiques acreditades disponibles als laboratoris de la xarxa de Salut Pública.

L'any 2015 s'ha donat resposta ràpida davant de 190 alertes sanitàries per evitar l'exposició de la població a perills detectats en l'àmbit alimentari per mitjà de la xarxa d'alerta alimentària i del Sistema Coordinat d'Intercanvi Ràpid d'Informació (SCIRI) i perills associats a productes químics en l'àmbit ambiental mitjançant el Sistema d'Intercanvi Ràpid d'Informació de Productes Químics (SIRIPQ). Les alertes alimentàries són motivades principalment per presència de perills biològics i químics, mentre que les notificacions de productes químics es donen per irregularitats en l'etiqueta, en la fitxa de dades de seguretat i/o en la classificació del perill. S'ha millorat la gestió de les alertes a través dels sistemes d'informació facilitant la transmissió ràpida i immediata de les dades a totes les unitats de salut pública que hi intervenen. Quant a l'atenció de denúncies o queixes, s'ha millorat el procediment dels tràmits administratius.

Regulació dels laboratoris

El 2015 s'ha elaborat la normativa dels laboratoris de salut ambiental i alimentària referida a la designació dels laboratoris de control oficial i l'establiment de preus públics. Als laboratoris s'han atès quatre auditories de l'Entidad Nacional de Acreditación (ENAC).

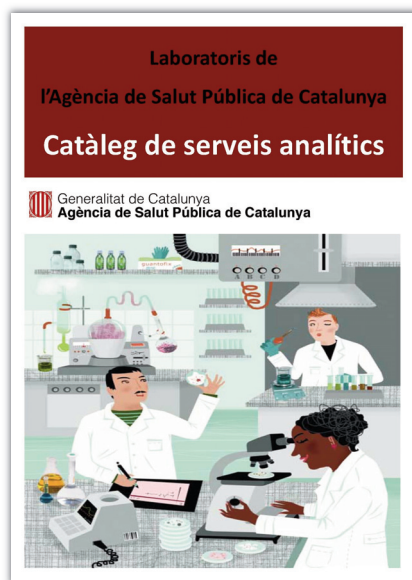
Treballem per millorar els sistemes de control

En el marc de la millora contínua, es revisen els sistemes de control oficial, comprovant el grau de compliment de les intervencions planificades i l'eficàcia del sistema. Aquesta revisió es fa mitjançant la supervisió, la verificació de l'eficàcia i les auditories de control oficial.

- Supervisió del control oficial. La supervisió permet verificar si els agents de control compleixen amb les actuacions que han de realitzar i apliquen la normativa vigent de forma correcta i eficaç. El 2015 s'han realitzat 165 supervisions d'accions de control oficial efectuades pels agents de control i altres professionals adscrits a la Secretaria de Salut Pública, tant en l'àmbit alimentari com l'ambiental.
- Verificació de l'eficàcia. El disseny i la realització d'actuacions específiques de verificació del compliment i l'eficàcia, així com la recollida i l'anàlisi de les dades de control oficial (indicadors de compliment i d'eficàcia), ajuden a dur a terme la revisió i la millora del sistema de control oficial.
- Auditories de control oficial. La legislació vigent obliga les autoritats competents a realitzar auditories internes o ordenar la realització d'auditories per verificar el compliment del reglaments de control oficial. Les auditories internes s'han encarregat, en el marc del pla plurianual 2014-2018, a la Subdirecció General de Seguretat Alimentària. El 2015 s'han dut a terme dues auditories internes del control oficial dels aliments sobre vigilància i control oficial dels residus químics en aliments i sobre el Pla d'investigació de residus en aliments d'origen animal. Així mateix, s'ha donat resposta a 15 auditories externes internacionals sobre control oficial en l'àmbit alimentari (5 provinents de la Unió Europea i 10 de països tercers), amb un considerable increment respecte de l'any anterior.

D'altra banda, s'ha millorat el sistema d'informació de protecció de la salut (SIAPS) que permet que els professionals duguin a terme les actuacions oficials de forma més eficient i l'anàlisi dels resultats mitjançant la implantació del *business intelligence*. L'any 2015 destaca la connexió dels resultats analítics de les mostres de productes de l'Oralims amb el SIAPS, de manera que les sol·licituds d'anàlisi s'envien electrònicament i els inspectors poden tenir la informació de les butlletes analítiques de forma immediata.

S'han superat favorablement les auditories de la Unió Europea i d'autoritats sanitàries de països tercers que verifiquen l'eficàcia del control oficial alimentari a Catalunya.

Activitats i resultats

	2014	2015*
Establiments, centres i instal·lacions objecte d'intervenció	32.758	28.012
Unitats de bestiar sacrificats als escorxadors	5.483.695	5.716.098,2
Inspeccions realitzades a establiments, centres i instal·lacions	69.269	19.214
Auditories realitzades a establiments, centres i instal·lacions	253	262
Mostres analitzades (presa de mostres)	20.557	25.689
Mostres d'encèfals d'animals	197	277
Mostres d'aliments	15.638	16.653
Mostres d'aigua de consum humà	2.485	4.107
Mostres d'aigua d'instal·lacions amb risc de dispersió de legionel·la	2.237	4.652
Determinacions analítiques realitzades	297.314	296.514
Alertes sanitàries gestionades a Catalunya	216	190
Aliments	140	131
Productes químics	76	59
Conformitat d'instal·lacions amb alt risc de dispersió de legionel·la (torres de refrigeració i condensadors evaporatius)	86,9%	86,34%
Conformitat d'allotjaments infantils i càmpings	98,9%	98,7%
Conformitat d'establiments i serveis plaguicides	74,0%	nd
Conformitat de centres generadors de residus sanitaris	90,2%	84,4%
Conformitat d'establiments alimentaris	89,4%	92,8%
Conformitat de zones de subministrament d'aigua de consum humà	89,5%	nd
Auditories internes rebudes	2	2
Auditories externes rebudes	10	19
Auditories d'organismes de la Unió Europea	2	5
Auditories d'autoritats sanitàries de països tercers	4	10
Auditories de l'Entidad Nacional de Acreditación als laboratoris	4	4
Supervisions del control oficial	134	165
Tramitacions de registres i autoritzacions	18.984	15.745
Activitats de policia sanitària mortuòria	12.074	10.482
Indústries alimentàries (RSIPAC)	6.757	4.989
Establiments i serveis plaguicides	144	265
Laboratoris de Salut Pública	9	9
Tramitacions de producte realitzades	3.826	3.980
Carnets d'aplicadors de tractaments de desinfecció, desinsectació i desratització (DDD) expedits	337	
Denúncies i queixes investigades	1.533	1.915
Consultes de protecció de la salut resoltes	3.176	3.212
Tràmits nous o actualitzats a l'OVT	6	29
Publicacions en web adreçades a professionals i parts interessades	24	54

* Dades provisionals.

L'experiència

El Protocol per a la vigilància i el control de les arbovirosi transmeses per mosquits a Catalunya

La detecció del mosquit tigre (*Aedes albopictus*) per primera vegada a Catalunya l'estiu de 2004 va originar accions de control per part dels diferents organismes implicats: els ajuntaments, els consells comarcals, les diputacions, els serveis de control de mosquits i la Generalitat de Catalunya, per reduir-ne la densitat, minimitzar les molèsties que generen i prevenir el risc que actuïn com a vector de malalties.

A Catalunya es donen els factors idonis per a l'emergència d'algunes arbovirosi: la presència de mosquits vectors, juntament amb la possible introducció dels virus a causa del trànsit de viatgers entre Catalunya i zones endèmiques. L'Agència de Salut Pública de Catalunya ha revisat el 2015 l'elaboració i implantació del Protocol per a la vigilància i el control de les arbovirosi transmeses per mosquits a Catalunya, elaborat en el marc de la Comissió Interinstitucional per a la Prevenció i el Control de Mosquits Vectors, integrada per l'Associació Catalana de Municipis i Comarques, la Federació de Municipis de Catalunya, l'Agència de Salut Pública de Barcelona, les diputacions de Barcelona, Girona, Tarragona i Lleida, el Servei de Control de Mosquits del Baix Llobregat, el Servei de Control de Mosquits de la Badia de Roses i del Baix Ter, el Consorci de Polítiques Ambientals de les Terres de l'Ebre, el Centre de Recerca en Sanitat Animal, el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació, el Departament de Territori i Sostenibilitat i el Departament de Salut. L'objectiu d'aquest protocol és oferir una guia per a la vigilància de les arbovirosi més probables transmeses per vectors mosquits a Catalunya (virus del Nil Occidental, dengue i chikungunya), per a la qual cosa s'han establert un conjunt d'activitats de vigilància d'aquestes malalties i de control dels vectors en funció d'una taula de resposta segons el nivell de risc d'arbovirosi.

L'aplicació d'aquest protocol és cabdal per prevenir l'aparició de casos autòctons i brots de chikungunya, dengue i zika a Catalunya.

Seguretat alimentària

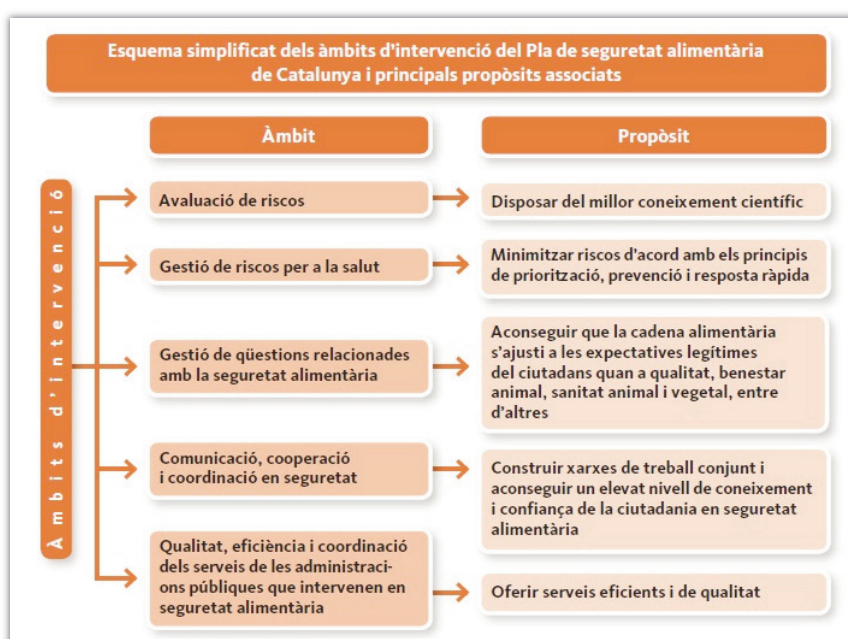
El sistema de seguretat alimentària abasta tota la cadena alimentària, des de la producció agrària fins al consum, i implica tots els agents econòmics amb responsabilitats en seguretat alimentària i totes les administracions que vetllen per garantir un elevat grau de salut i seguretat de la població.

Planificació estratègica i seguiment

El Pla de seguretat alimentària és el marc de referència per a les accions públiques de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals en aquest àmbit.

L'Agència Catalana de Seguretat Alimentària (ACSA) ha elaborat un primer esborrany del que ha de ser el Pla de seguretat alimentària de Catalunya 2017-2021 amb l'objectiu que serveixi de base per obrir un període de participació durant el 2016 amb els departaments amb responsabilitats en salut, agricultura, pesca, alimentació, medi ambient i consum, així com amb les administracions locals. Aquest document també permetrà canalitzar la participació de totes les persones i entitats que operen en la cadena alimentària i de la societat en el seu conjunt.

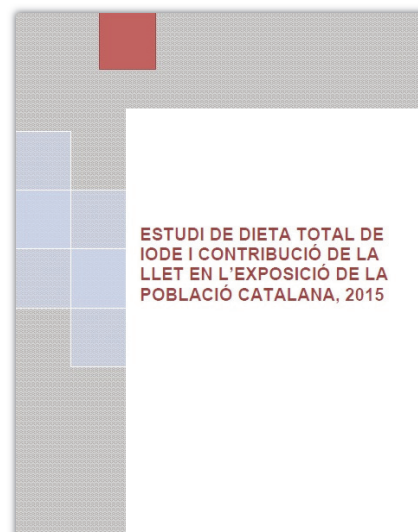
Paral·lelament, l'aplicació del Pla de seguretat alimentària 2012-2016 ha estat objecte de seguiment mitjançant els 130 indicadors que recull la memòria anual sobre la situació de seguretat alimentària a Catalunya, que va ser aprovada per la Comissió Directora de Seguretat Alimentària, tal i com preveu la Llei de salut pública.

Suport a la coordinació interdepartamental, interadministrativa i intersectorial

Es manté un diàleg permanent amb totes les parts que intervenen en la cadena alimentària representats a la Comissió Directora de Seguretat Alimentària que està formada per representants dels departaments implicats, ens locals, organitzacions empresarials i agràries, Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya i associacions més representatives de consumidors i altres entitats relacionades amb la qualitat i la seguretat alimentàries. Aquest diàleg es manté també mitjançant reunions periòdiques dels grups de treball de coordinació interdepartamental i interadministrativa, les comissions de treball amb els sectors de producció (llet, porcí, boví i oví, aviram i vegetals) i les associacions de consumidors. Entre els temes tractats en aquests fòrums destaquen, entre altres, el Pla de seguretat alimentària 2017-2021, la proposta d'una nova regulació per a la carn de caça silvestre a Catalunya, els treballs de la subcomissió d'Estudi dels Transgènics del Parlament de Catalunya i el conveni marc de col·laboració amb la Societat Catalana de Micologia.

Per afavorir la coordinació transversal s'elaboren els informes de la sèrie Vigilància control on es recull i analitza informació sobre determinats àmbits de control.

Informes de la sèrie Vigilància control

- Organismes modificats genèticament (OMG). Període 2012-2014
- Control de plaguicides en productes alimentaris i pinsos, anys 2011-2012
- Benestar animal a Catalunya. Subproductes animals no destinats al consum humà (SANDACH)
- Micotoxines en els aliments i pinsos. Informe 2011-2013
- Vigilància i control de medicaments veterinaris i els seus residus en animals i aliments d'origen animal
- Informe de les zoonosis transmeses pels aliments i de la resistència antimicrobiana a Catalunya

Auditoria interna del control oficial de la cadena alimentària

L'ACSA porta a terme l'auditoria interna prevista a la normativa de la Unió Europea del sistema de control oficial de la cadena alimentària que està sota la responsabilitat de l'Agència de Salut Pública de Catalunya. Hi ha un pla pluriennal d'auditories que té caràcter quinquennal. Al 2015 s'han desenvolupat dues auditories internes sobre la vigilància i el control oficial dels residus químics en aliments i sobre el pla d'investigació de residus en aliments d'origen animal.

Avaluació dels riscos associats als aliments

Al 2015 s'ha portat a terme l'estudi sobre elements traça en els aliments i la primera part de metodologia de l'estudi sobre arsènic i cadmi.

L'avaluació científica del risc és un element bàsic per a la presa de decisions de gestió del risc. L'objectiu d'aquest servei és donar suport als gestors del risc en matèria d'avaluació de riscos facilitant-los assessorament científic. També s'ha continuat amb la recopilació d'informació científica, l'elaboració d'informes tècnics, l'organització de jornades i tallers científics (*workshops*), el manteniment de xarxes de treball amb institucions especialitzades, i la creació i el manteniment de grups d'experts. Concretament s'ha elaborat l'Informe d'avaluació del risc de l'exposició al iode pel consum de llet de vaca, s'ha fet un estudi d'avaluació de les declaracions saludables en els aliments i s'han portat a terme 13 reavaluacions d'additius tecnològics per a pinsos en col·laboració amb el Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. Paral·lelament s'ha organitzat un *workshop* dedicat específicament a l'avaluació del risc a la cadena alimentària.

Al 2015 els principals temes que s'han tractat són la prevenció i reducció de micotoxines al llarg de la cadena alimentària, el virus de l'hepatitis E, l'exposició a iode pel consum de llet de vaca, l'estudi d'exposició a contaminants en dieta total i la valoració del compliment de les declaracions saludables en l'etiquetatge dels aliments.

Foment de pràctiques correctes i suport a l'autocontrol dels operadors i participants en la cadena alimentària

El Mapa de perills facilita informació actualitzada sobre els principals perills associats als aliments.

El 2015 s'ha impulsat i tramitat el reconeixement oficial de guies de pràctiques correctes d'higiene en els àmbits del restaurants; la producció i comercialització d'ous ecològics; vegetals i derivats, frescos, pelats, trossets o envasats; escorxadors de conills i escorxadors d'aviram. També s'ha organitzat una jornada monogràfica sobre guies de pràctiques correctes d'higiene per a vegetals i derivats.

En col·laboració amb la UAB s'ha creat i es manté actualitzat el *Mapa de perills alimentaris per a la identificació de perills associats als aliments*. Altres activitats i serveis en aquesta línia de treball són la base de dades de legislació alimentària, amb més de 2.000 entrades, que permet posar a l'abast dels operadors la normativa que els és d'aplicació, i el butlletí del mapa de perills de la cadena alimentària, que es publica mensualment per oferir informació actualitzada sobre alertes i perills associats a cada aliment i factors associats.

Lluita contra el malbaratament d'aliments

Per donar resposta a les necessitats derivades de la crisi, es dona suport a la lluita contra el malbaratament d'aliments en col·laboració amb la Fundació Banc dels Aliments i Càritas, tot fomentant la donació segura en el sector alimentari i amb la formació de personal i voluntaris d'entitats distribuïdores de les donacions, així com la difusió de directrius i recomanacions als ciutadans. El 2015 s'ha publicat a la web de la Comissió Europea la *Guia de pràctiques correctes d'higiene per a l'aprofitament segur del menjar en els sectors de la restauració i comerç minorista* i s'han elaborat, en col·laboració amb les organitzacions de consumidors, fitxes amb consells per minimitzar el malbaratament a les llars.

Comunicació en seguretat alimentària

A través de la web de l'ACSA i els butlletins periòdics es comuniquen els riscos i els beneficis dels aliments. S'han establert convenis amb els col·legis de metges i farmacèutics per comptar amb els seus professionals com a prescriptors dels consells de seguretat alimentària. S'ha elaborat material divulgatiu com ara tríptics i vídeos i s'ha portat a terme el Baròmetre de seguretat alimentària 2015 per recollir informació sobre coneixements, percepcions i hàbits de les persones consumidores. També s'ha creat un nou escriptori virtual a NETVIBES i un nou servei de consultes micològiques, del qual se'n va fer una presentació pública.

Consells sobre seguretat alimentària

Publicacions

- Complementos alimentosos, fes-ne un consum responsable
- Campilobàcter: consells per evitar les contaminacions per campilobàcter a les llars
- El rentat de verdures i fruites, pas a pas
- Cartell *Peix i marisc*
- Consells per preparar plats a base de peix cru o poc fet de forma segura

Vídeos

- Peix i marisc, menja'l amb seguretat
- Menja peix cru o poc fet amb seguretat
- El rentat de mans. Un element clau en la seguretat alimentària

Web

- 10 receptes de cuina per a al·lèrgics

Activitats i resultats

Recerca i avaluació

Experts en seguretat de la cadena alimentària	1 reunió del Comitè Científic Assessor
	3 reunions del Grup de Contaminants
	2 reunions del Grup d'Alimentació i Salut
Informes d'avaluació	2 informes d'avaluació del risc
	4 <i>ACSA Brief</i>
	Full informatiu <i>Mapa de perills</i> de periodicitat mensual que recull informació sobre perills detectats en aliments
	25 informes tècnics i dictàmens científics
<i>Workshop</i> d'avaluació del risc	1
Estudi d'exposició a contaminants en dieta total	2 informes

Planificació estratègica i seguiment

Pla de seguretat alimentària de Catalunya	1 informe
Memòria anual sobre la situació de la seguretat alimentària a Catalunya	1 informe

Auditoria Interna

Auditories internes	2
---------------------	---

Coordinació d'administracions, operadors i consumidors

	6 reunions de la Comissió Institucional AECOSAN
	4 reunions de la Comissió Directora de Seguretat Alimentària
	17 reunions de coordinació dels grups i comissions de treball
	3 Comissió Interdepartamental-Interadministrativa
	2 Comissió de Seguiment de la Carn de Bovi
	2 Comissió de Seguretat de l'Aviram
	2 Comissió de Seguiment de la Seguretat del Porcí
	2 Comissió de Treball de Consumidors i Usuaris
	2 Comissió de Seguiment de Seguretat del Peix i Productes de la Pesca
	2 Comissió de Seguiment de Seguretat de la Llet
	2 Comissió de Seguretat dels Vegetals

Foment de l'autocontrol a les empreses

	Reconeixement oficial de 5 guies de pràctiques correctes d'higiene
	1 Jornada

Comunicació en seguretat alimentària

Pàgina web especialitzada	302.189 visites
	92.621 fitxers descarregats
Butlletins mensuals	11 butlletins <i>InfoACSA</i> i 1.200 subscriptors
	1.237 subscriptors a <i>ACSA Brief</i>
	10 butlletins <i>Mapa de perills</i> de la cadena alimentària actualitzats
	1.300 subscriptors a <i>Mapa de perills</i>
Resposta a consultes	486 consultes ateses
Informes de la sèrie Vigilància i control	6 informes
Material de divulgació	156 notes d'actualitat
	5 consells sobre seguretat alimentària
	3 vídeos
	10 receptes de cuina per a al·lèrgics

L'experiència

Baròmetre de la seguretat alimentària a Catalunya 2015

L'Agència Catalana de Seguretat Alimentària (ACSA) va iniciar el 2011 un projecte d'anàlisi sociològica per recollir dades i informació sobre coneixements, hàbits i percepció de la ciutadania en matèria de seguretat alimentària. Aquest projecte, anomenat Baròmetre de seguretat alimentària a Catalunya, ha tingut continuïtat al 2015. Es du a terme mitjançant una metodologia d'enquesta telefònica i té una orientació de recollida de dades qualitatives i quantitatives. La informació disponible permet fer una anàlisi, extreure conclusions i orientar les estratègies d'intervenció a aplicar per induir millores en la percepció, els coneixements i els hàbits de la ciutadania en seguretat alimentària.

Els resultats de l'enquesta mostren una situació que es pot qualificar de mitjana i estable però amb clars marges de millora, fet que ofereix un espai per a l'ampliació de polítiques públiques d'educació, informació i promoció de pràctiques correctes. Sens dubte cal seguir millorant la comunicació i les aliances amb els operadors de la cadena alimentària, les associacions de consumidors i la ciutadania en el seu conjunt per generar una millora permanent en aquests àmbits i una cultura comuna en seguretat alimentària.

Vigilància de la salut pública

La vigilància de la salut pública és el conjunt d'actuacions destinades a recollir, analitzar, interpretar i difondre la informació relacionada amb la salut de la població i els factors que la condicionen amb l'objectiu de fonamentar actuacions de control i millora de la salut. També s'ocupa dels sistemes de resposta ràpida a alertes i emergències de salut pública.

Monitoratge sistemàtic de malalties i determinants de salut

El sistema de vigilància epidemiològica s'adapta a les noves exigències europees

El nou Decret 203/2015, de 15 de setembre de 2015, pel qual es crea la Xarxa de Vigilància Epidemiològica i es regulen els sistemes de notificació de malalties de declaració obligatòria i brots epidèmics ha suposat la inclusió en el sistema de vigilància de noves malalties. També s'estan adaptant els sistemes d'informació de vigilància epidemiològica com a conseqüència de l'entrada en vigor del nou decret en matèria de malalties de declaració obligatòria (MDO) el setembre de 2015. Pel que fa al sistema de malalties de declaració individualitzada (MDI) s'ha fet possible que es puguin notificar al tronc comú les noves malalties subjectes a vigilància així com les enquestes epidemiològiques d'aquestes noves malalties.

S'han editat diferents publicacions on es recull l'adaptació del sistema de vigilància a la nova normativa, que es poden consultar a la web.

Actualització i adaptació a la nova normativa del Sistema de notificació microbiològica de Catalunya (SNMC)

S'han editat publicacions on es recullen les adaptacions corresponents a la nova normativa:

- Criteris diagnòstics dels microorganismes que es declaren a l'SNMC.
- Protocol de vigilància de les resistències antimicrobianes a Catalunya.

Reforç de la vigilància epidemiològica de la salut perinatal

Publicació i difusió de l'informe complet i l'informe executiu de salut perinatal a Catalunya, amb les dades de l'any anterior. L'any 2014 van néixer un total de 71.634 nadons residents a Catalunya, un 52% dels quals són nens i el 86,7% amb pes normal en néixer. El registre de nadons forma part del projecte europeu Euro-Peristat.

Detecció i resposta ràpida a alertes de salut pública d'interès per al sistema sanitari

L'any 2015 s'han notificat i investigat a la xarxa de vigilància epidemiològica 754 brots epidèmics, amb 4.607 persones afectades, de les quals 268 han requerit ingrés hospitalari i 9 han mort.

Els brots de tos ferina han superat àmpliament en freqüència la resta de brots atès que l'any 2015 s'han gestionat 423 brots, amb 1.467 persones afectades, 57 de les quals han requerit ingrés hospitalari, majoritàriament nens petits. La freqüència d'aquests brots s'ha incrementat els darrers anys, i el 2015 ha arribat al pic màxim de notificacions. Els brots de toxiinfecció alimentària (67) i els de gastroenteritis d'origen hídric i interpersonal (64) han seguit en ordre de freqüència els de tos ferina. S'han notificat 20 brots de legionel·losi, majoritàriament brots petits, atès que en 11 només han resultat afectades dues persones.

L'any 2015 s'ha notificat un cas de diftèria en un nen de 6 anys no vacunat. Des de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, de forma coordinada amb els professionals assistencials, s'han dut a terme des del moment del diagnòstic totes les actuacions preventives pertinents en tots els àmbits de relació més directa amb el pacient (vegeu l'experiència al final d'aquest capítol).

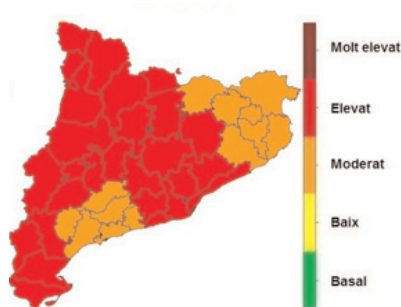
La xarxa de vigilància epidemiològica ha gestionat 29 notificacions de sospita de febre hemorràgica per virus de l'Ebola que han pogut ser descartades després d'una primera investigació, sense requerir l'activació del protocol. S'ha fet un seguiment de més de 100 cooperants procedents de països amb transmissió activa sense cap incidència destacable.

El mes de juny es va rebre la notificació d'un cas sospitós de MERS-CoV en una persona que havia viatjat a l'Orient Mitjà, que després de la investigació va ser descartat.

Programes de prevenció i control específics

Incorporació d'un model predictiu de la intensitat d'activitat gripal a la temporada 2015-2016

El 2015 s'ha incorporat de forma pilot al Pla de vigilància de les infeccions respiratòries agudes a Catalunya (PIDIRAC) un model predictiu de l'activitat gripal. L'objectiu d'aquest model és poder preveure amb dues setmanes d'antelació la intensitat de l'activitat gripal, tant pel conjunt de Catalunya com per a cada regió sanitària. El PIDIRAC ha contemplat també aquesta temporada el mètode d'epidèmies mòbils (MEM) com a indicador d'intensitat i evolució de l'activitat gripal. Aquest model predictiu s'ha difós en el full informatiu setmanal del PIDIRAC.

Desplegament de la prova pilot per a la implementació de la prova ràpida del VIH a l'atenció primària

En el marc del PINSAP, el 2015 s'ha realitzat una prova pilot per a la implementació de la prova ràpida del VIH a l'atenció primària. En aquesta prova pilot s'ha fet la prova ràpida del VIH a 896 pacients entre 18 i 60 anys, de 40 centres d'atenció primària de les comarques del Baix Llobregat, Vallès Occidental i Barcelonès, que han estat visitats pel metge de família i han presentat una condició indicativa de VIH i/o un criteri conductual i/o d'origen (país d'alta prevalença de VIH) prèviament definits. Els resultats estaran disponibles al 2016.

20 anys de la creació del Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT)

En el marc de l'acte de commemoració dels 20 anys de la creació del CEEISCAT, que va tenir lloc el 30 de juny de 2015, es van presentar les línies estratègiques en la prevenció i el control del VIH i les infeccions de transmissió sexual (ITS) a Catalunya, des del reforç dels sistemes de vigilància, monitoratge i avaluació fins a les estratègies per reduir la incidència i el retard diagnòstic del VIH i les altres ITS.

Impuls d'un programa de cribratge oportunista de detecció de clamídia i gonococ

Atès que la infecció per clamídia s'observa amb més freqüència entre els joves de 15 a 24 anys i les infeccions per clamídia i per gonococ en els homes que tenen relacions sexuals amb homes (HSH), el març de 2015 es va iniciar, en prova pilot, un programa de cribratge oportunista de les dues infeccions en aquestes poblacions clau, en col·laboració amb les entitats Projecte dels Noms BCN Checkpoint (BCP) i el Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat (CJAS) amb el suport de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron. L'any 2015, s'han analitzat 1.092 persones: 838 HSH amb més de 10 parelles sexuals durant l'últim any i 131 homes i dones joves entre

15 i 30 anys. El 18,9% del total de persones analitzades han presentat almenys una ITS (22,4% a BCP i 7,6% a CJAS).

Recomanacions per a la prevenció i el control de la tuberculosi pediàtrica

Amb el document *Recomanacions per a la prevenció i el control de la tuberculosi pediàtrica a Catalunya* es pretén incidir sobre aquest problema, que és un indicador de la situació epidemiològica actual en la comunitat. S'han plasmat les peculiaritats de la tuberculosi pediàtrica i les mesures de prevenció i control més adequades, basades en la millor evidència disponible i adaptades a la nostra situació local.

El juny de 2015 va tenir lloc la jornada Els reptes en el control de la tuberculosi a Catalunya.

Reforç de la vigilància activa de la malaltia pneumocòccica invasiva

El 2015 s'ha ampliat la vigilància de la malaltia pneumocòccica invasiva (MPI) als majors de 64 anys. A Catalunya, durant els anys 2012-2015, s'han notificat 3.731 casos de MPI, dels quals 479 han estat nens menors de 5 anys (taxa d'incidència de 29,9 casos per 10^5 habitants) i 1.697 en majors de 64 anys (taxa d'incidència de 32,0 casos per 10^5 habitants). S'ha realitzat el serotipat en el 86,4% dels casos. Totes les dades s'han incorporat al document *Epidemiologia de la malaltia pneumocòccica invasiva. Catalunya, 2012-2014*.

Malalties emergents

Manteniment i millora del cribatge de la malaltia de Chagas congènita

S'ha mantingut i completat la vigilància i el seguiment dels nadons i els altres fills nascuts de mares positives a *Trypanosoma cruzi* en el marc del Programa de cribatge de la malaltia de Chagas congènita. Més de 100 professionals de la xarxa assistencial i de la xarxa de vigilància epidemiològica participen en aquest programa, coordinat per l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

L'any 2015 s'han diagnosticat i tractat 8 nadons amb transmissió congènita de la malaltia de Chagas dels 107 nadons nascuts el 2014 amb seguiment finalitzat correctament (taxa de transmissió congènita provisional del 7,5%). Dels 111 altres fills nascuts de mares positives a *Trypanosoma cruzi* amb necessitat de control s'han notificat el control de 39 (35%) i d'aquests, 3 han resultat positius i s'han tractat correctament.

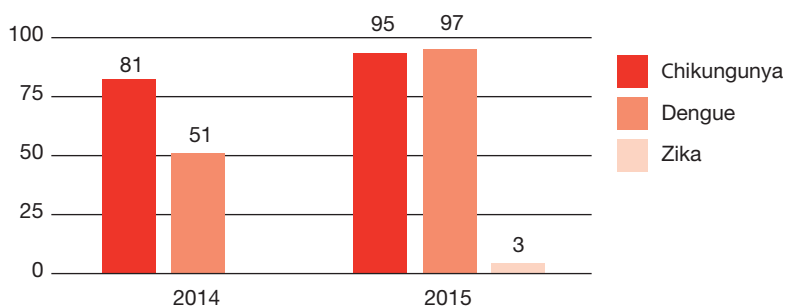
El mes de març es va fer l'onzena edició del Taller sobre la enfermedad de Chagas: avances en el conocimiento de la clínica, la fisiopatología y la inmunología, organitzat per l'Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal), en col·laboració amb la Fundación Mundo Sano i inaugurat per la Subdirecció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública.

Impuls del protocol per a la vigilància i el control de les arbovirosi transmeses per mosquits

L'1 de maig es va activar la vigilància de les arbovirosi transmeses per mosquits amb més risc d'afectar la població de Catalunya, en coordinació amb les actuacions establertes per l'estratègia de control del mosquit tigre. El grup de treball, format per professionals de diferents àmbits sanitaris, coordina les línies d'actuació a Catalunya amb l'objectiu principal d'evitar la transmissió autòctona d'aquestes malalties (dengue, chikungunya i virus del Zika).

Casos confirmats de chikungunya, dengue i zika, 2014 i 2015

Actualitzat el protocol d'actuació per a la prevenció i el control de la tos ferina

L'any 2015 s'ha actualitzat el protocol d'actuació per a la prevenció i el control de la tos ferina a Catalunya. El nou protocol contribueix a racionalitzar l'ús dels antibiòtics emprats en la profilaxi postexposició promovent la prescripció de manera adequada per tal de no generar resistències.

Treballs per a l'elaboració del Pla de prevenció i control de l'hepatitis C

El mes de gener de 2015 va tenir lloc la primera reunió del grup de treball per a l'elaboració del Pla de prevenció i control de l'hepatitis C a Catalunya, impulsat pel Consell Assessor de Salut Pública. La nova *Guia per a la prevenció i el control de l'hepatitis C* s'actualitza amb nova informació d'aspectes relacionats amb l'epidemiologia, el diagnòstic i el tractament d'aquesta malaltia.

Difusió d'informació per a l'acció i coordinació

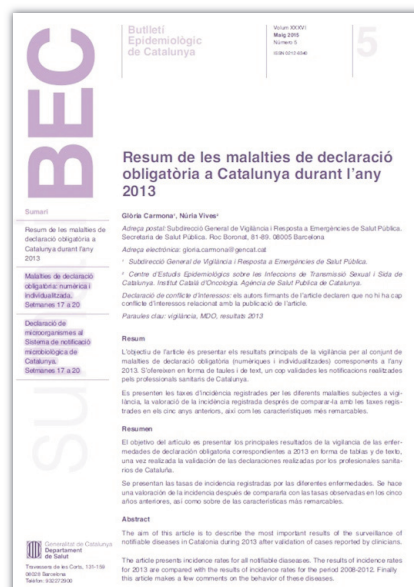
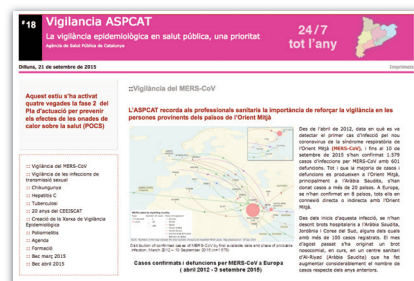
Impuls al *Butlletí epidemiològic de Catalunya* i el butlletí *Vigilància ASPCAT*

L'any 2015 el *Butlletí epidemiològic de Catalunya* ha publicat 12 números. Cadascun conté un article sobre diferents temes de salut pública i les taules quadrisetmanals de les malalties de declaració obligatòria (MDO) i del Sistema de Notificació Microbiològica de Catalunya (SNMC). El mes de juny es va impartir un taller sobre com escriure un article científic i el darrer trimestre de 2015 es va decidir incorporar alguns canvis en el disseny de la publicació, que s'han fet efectius l'any 2016.

L'any 2015 el butlletí *Vigilància ASPCAT* ha publicat 7 números, amb notícies d'actualitat en alertes de salut pública, malalties de declaració obligatòria o programes específics, entre d'altres. Es difon també el material divulgatiu: publicacions periòdiques (BEC i Infosida), documents específics (protocols, document de preguntes i respostes, notes informatives, etc.), material audiovisual i jornades o sessions científiques que organitza o en les quals participa l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

S'han elaborat dues noves videocàpsules: *Quan viatgeu preneu precaucions amb els insectes. Poden transmetre malalties greus* (en català) i *Les infeccions per clamídia i gonococ. Cal detectar-les al més aviat possible* (per a població vulnerable, en català i castellà).

Activitats i resultats

	2014	2015 ¹
Notificacions al SUVEC (Servei d'Urgències de Vigilància Epidemiològica de Catalunya)	477	489
Tuberculosi		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	15,1	14,3
Nombre	1.135	1.074
Brots epidèmics (global)	494	726
Brots per legionel·la	22	20
Tos ferina		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	14,7	42,8
Nombre	1.019	3.486
Nous casos de VIH	524	639
Sífilis		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	12,4	18,3
Nombre	902	1.343
Gonorrea		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	21,3	25,3
Nombre	1.555	1.850
Clamídia		
Taxa d'incidència (per 100.000 hab.)	13,0	19,8
Nombre	943	1.447
Farmàcies amb prova ràpida de VIH	82	128
CAP amb prova ràpida de VIH	40	40
<i>Butlletí epidemiològic de Catalunya</i>	12	12
<i>Butlletí Vigilància ASPCAT</i>	9	7

¹ Dades provisionals.

L'experiència

La xarxa de vigilància epidemiològica i la xarxa assistencial detecten el primer cas a Catalunya, després de 30 anys, de diftèria toxigènica en un nen no vacunat

El 28 de maig l'Agència de Salut Pública de Catalunya va rebre la notificació d'un possible cas de diftèria en un nen de sis anys. La Subdirecció General de Vigilància i Resposta a Emergències de Salut Pública, de manera coordinada amb els professionals assistencials, va dur a terme un seguit d'actuacions preventives en els àmbits de relació més directa del nen afectat: comunitari (familiar, escolar i de lleure) i sanitari, amb l'administració de la medicació preventiva i el reforç de la vacunació per tal d'evitar l'aparició de la malaltia en les persones que hi havien mantingut un contacte estret.

Per tal de reforçar la vigilància, es van elaborar i distribuir els documents *Procediment d'actuació davant un cas de diftèria* i *Diftèria: preguntes i respostes* a tota la Xarxa de Vigilància Epidemiològica i a la xarxa assistencial de Catalunya, seguint el protocol establert en situacions d'alerta de salut pública.

La investigació epidemiològica va contemplar l'estudi de contactes; la vigilància activa i l'estudi de portadors va suposar el seguiment de l'estat vacunal i la recollida de mostres de frotis faringi de més de 150 persones (alumnes de 1r i 2n curs de l'escola del nen, professors, monitors i familiars directes del pacient) per analitzar microbiològicament i intentar trobar el cas índex a partir del qual s'havia transmès la infecció al nen.

Actualment, la diftèria és una malaltia molt poc freqüent en els països desenvolupats gràcies a la vacunació generalitzada de la població i a la millora de les condicions higièniques. La forma més efectiva d'evitar la malaltia és mantenir un elevat nivell de vacunació en la població.

Drogues i salut mental

Quatre projectes estan emmarcats en el Pla interdepartamental de salut pública (PINSAP): les webs 2.0 elpep.info i laclara.info de difusió dels missatges preventius adreçats als joves, el FITJOVE de prevenció de consum de drogues entre adolescents a través de la promoció d'activitats esportives i el Programa Nits Q per a la prevenció dels problemes relacionats amb el consum de drogues en l'àmbit de la nit.

S'ha incrementat el nombre de persones amb patologia dual.

Les actuacions sobre el consum de drogues són un àmbit d'intervenció prioritària en les polítiques de salut pública. La finalitat és desenvolupar estratègies que creïn condicions per disminuir-ne el consum, minimitzar els riscos associats i disminuir significativament les conseqüències negatives resultants del consum, tant per a l'individu com per a la comunitat. Tot això amb el suport d'equips multidisciplinaris, d'una xarxa de centres d'atenció i seguiment específics i amb una intensa activitat de conscienciació social.

Context estratègic i actuació interdepartamental

La Subdirecció General de Drogodependències de l'Agència de Salut Pública de Catalunya desenvolupa les línies estratègiques i d'actuació en les àrees de prevenció, assistència, reducció de danys i reinserció social relacionades amb el consum de drogues i els riscos associats, igual que la prevenció i promoció de la salut mental, emmarcades en el Pla d'actuació en prevenció sobre drogues 2012-2016, en el Pla de salut de Catalunya, el Pla interdepartamental de salut pública (PINSAP) i el Pla de salut i Pla director de salut mental i addiccions.

La Comissió Interdepartamental sobre Drogues és l'òrgan de treball per garantir l'abordatge transversal de les drogodependències entre els diferents departaments de la Generalitat i altres administracions i entitats del sector.

Salut mental

Pel que fa a la promoció de la salut mental, l'objectiu principal és incidir sobre els determinants de la salut amb la finalitat d'augmentar la "salut mental positiva" o benestar emocional, reduir les desigualtats, construir capital social i crear guanys en salut. En aquest sentit, s'ha continuat avaluant el benestar emocional de la població de Catalunya amb l'escala de benestar emocional (WEMWBS) inclosa a l'Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA).

En relació amb el Programa de Prescripció social inclòs al Pla interdepartamental de salut pública (PINSAP), durant el 2015 s'hi ha afegit Sabadell Sud (CAP Sabadell Sud i CAP Creu de Barberà), que inclou diferències importants respecte els ja iniciats, i per això la resta de municipis reformulen el seu programa d'acord amb les modificacions de Sabadell i s'inicia el desplegament als CAP del projecte COMSalut que ho sol·liciten.

En l'àmbit assistencial, s'ha continuat apostant per la integració funcional de la salut mental i les drogodependències.

Programes de prevenció adreçats a sectors específics

- **elPep.info** aposta per apropar-se a la població més jove mitjançant les noves tecnologies de comunicació i les xarxes socials, i juntament amb Facebook i Twitter difonen missatges preventius adreçats a nois i noies entre 14 i 17 anys. Aquest any s'ha promogut la reflexió sobre el consum d'alcohol i altres drogues a través d'un joc de cartes. elPep.info ha rebut 6.500 visites amb un increment del 13,5% respecte de 2013. Compta amb 274 seguidors a Facebook, amb uns 72.121 perfils abastats. S'observa un ús del web per part dels professionals, per la qual cosa s'està adaptant un espai amb continguts bàsics sobre prevenció amb eines educatives adreçats als agents educadors.
- **laClara.info**, adreçada a joves a partir dels 18 anys, ha rebut al voltant de 20.000 visites amb un increment del 147,9% respecte de l'any anterior. Compta amb 1.525 seguidors a Facebook i té 161 *followers* a Twitter. Durant l'any s'han penjat 6 autotests de consum de drogues, s'ha realitzat un concurs de sensibilització i una campanya de Facebook Ads. Aquestes activitats poden explicar el notable increment de l'abast de laClara.info a les xarxes socials.
- En l'àmbit familiar, el **Programa connecta amb els teus fills per a mares i pares** facilita habilitats per a una parentalitat positiva amb relació als consums de drogues. Durant aquest curs s'han realitzat 99 tallers, i 30 tallers de pares i mares agrupats en 10 cicles de tallers Somriu! Són adolescents (cada cicle consta de tres sessions).
- Des del 2004, amb la implementació del **Programa Salut i Escola**, s'ha participat en la difusió dels programes preventius en l'àmbit educatiu en els espais formatius facilitats i en les guies marc del programa. Un 12% de les consultes d'aquest programa han tractat de temes relacionats amb les drogues.
- En l'àmbit d'educació secundària i batxillerat, el programa **FITJOVE**, en col·laboració amb el Consell Català de l'Esport, promou la pràctica regular d'activitats físicoesportives en adolescents de 4t d'ESO (15 i 16 anys) de centres educatius de barris de la comunitat d'especial vulnerabilitat. Hi han participat 1.432 alumnes, un 48% dels quals no feia esport i dels quals el 35% havia consumit alguna vegada tabac, alcohol o cànnabis. Per al curs 2015-2016, s'ha aprovat la continuïtat de FITJOVE als 8 territoris en que ja s'està implementat i s'ampliarà a tres nous (Igualada, Vic i Sabadell).
- En relació amb els programes adreçats a col·lectius de joves amb més risc, en el programa **A primera línia** s'ha format el 100% dels recursos educatius de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència

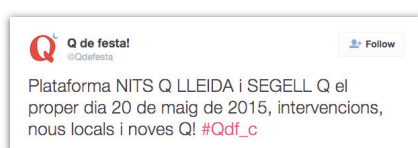

elPep.info i laClara.info són projectes educatius amb missatges preventius adreçats a joves mitjançant les tecnologies de la informació i les xarxes socials.

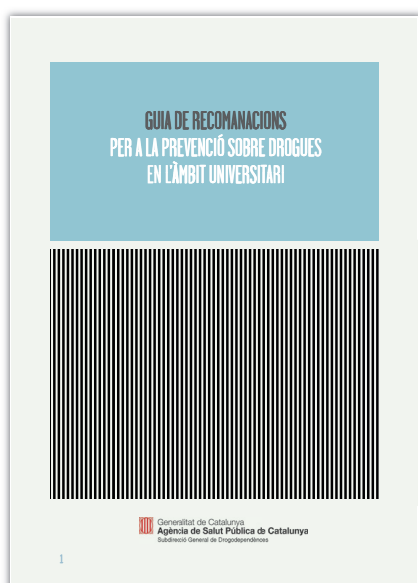

El programa continua i s'amplia a tres municipis més fins un total d'11.

S'estima que 45.460 joves han contactat a través de les intervencions d'oci nocturn implementades.

La càpsula *Alcohol, drogues i agressions sexuals* en l'àmbit de l'oci nocturn dona suport i complementa les accions en els espais d'oci.

Publicació per a professionals de les universitats sobre quines línies de prevenció en relació amb el consum de drogues poden desenvolupar als seus espais.

per millorar l'abordatge preventiu sobre els consums de drogues amb els joves tutelats.

- En l'àmbit de la nit, el programa Som.nit sensibilitza sobre els riscos dels consums en espais de festa comunitaris a través d'educació entre iguals, estands informatius i tallers. El 2015 s'han fet 139 intervencions, 466 proves d'alcoholèmia i 8 sessions formatives a voluntariat. El **Programa comunitari Nits de Qualitat** organitza i dinamitza taules participatives (plataformes) a nivell local tant per millorar la salut com la qualitat de les accions preventives. Hi ha plataformes Nits Q a 24 municipis i 44 locals d'oci nocturn s'han adherit al distintiu Q de qualitat en complir els criteris de salut pública requerits.
- Per al **col·lectiu LGTB i transsexual** es dona suport al projecte Droga gratis, que pretén informar, orientar i acompanyar en tot allò relacionat amb els seus hàbits i salut sexuals. S'ofereixen materials específics de consums propis d'homes gais i bisexuals (per context o per hàbits de vida) sobre la interacció entre drogues amb anabolitzants, drogues sexuals i antiretrovirals, entre els quals s'han repartit 1.530 postals.
- La línia de treball de salut pública amb els **consumidors de cànnabis i els seus clubs** es basa en el model d'intervenció de reducció de riscos i danys similar a la que es va desenvolupar amb èxit els anys 80 i 90 amb el consum d'heroïna. Amb aquest objectiu s'ha publicat la Resolució SLT/32/2015, de 15 de gener, per la qual s'aproven criteris en matèria de salut pública per orientar les associacions cannàbiques i els seus clubs socials i les condicions de l'exercici de la seva activitat per als ajuntaments de Catalunya.
- Durant el 2015, el **Programa de drogues i violència**, que té per objectiu facilitar eines a professionals de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències (XAD) per a l'abordatge de la violència contra la parella en el context de les drogodependències, van formar 223 professional. A final d'any, el 91,5% dels centres d'atenció i seguiment de drogodependències (CASD) de la XAD comptaven amb un professional referent i el 68,7% participaven en el seu circuit territorial contra la violència masclista. El programa disposa d'una plataforma virtual que va registrar 1.509 consultes. El 2015 s'ha editat una guia de butxaca per a professionals.
- Pel que fa a la prevenció en l'àmbit de l'atenció primària, durant el 2015 s'ha seguit treballant en la implementació del programa **Beveu menys** d'identificació precoç i intervenció breu en els problemes d'alcohol i reforçant la plataforma de coordinació de la Xarxa de Referents, constituïda amb més de 600 professionals de tot Catalunya. Al mateix temps s'ha iniciat un estudi pilot per avaluar la utilitat del programa ASSIST de l'OMS per a la intervenció precoç en els problemes de drogues des de l'atenció primària, en el qual s'han format 125 professionals de 24 CAP.

Reducció de danys en drogodependències

En l'àmbit de la reducció de danys es continuen desenvolupant i implementant programes adreçats a prevenir les infeccions per la sida, l'hepatitis, la tuberculosi i les infeccions de transmissió sexual, a més de la mortalitat per sobredosi.

Durant el 2015 s'han ampliat serveis de reducció de danys en zones obertes de consum atès l'increment en el nombre d'usuaris dels centres de la zona. Concretament, l'ampliació s'ha dut a terme als barris de la Mina de Sant Adrià de Besòs i de Sant Roc de Badalona.

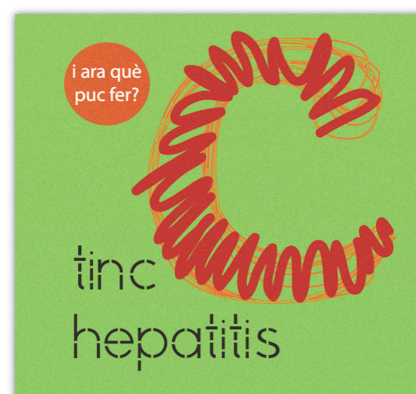
El 2015 s'ha finalitzat la revisió del **programa d'intercanvi de xeringues** (PIX), a través de la qual es va obtenir un diagnòstic quant a l'activitat dels punts d'intercanvi, la cobertura territorial i la diversitat de tipologies de serveis que s'ofereixen. A partir del diagnòstic s'han establert les línies futures d'actuació: millorar el sistema de coordinació del PIX al territori amb la implicació dels serveis regionals de l'Agència de Salut Pública de Catalunya i ampliar el nombre de punts PIX segons criteris de cobertura.

De 547 punts d'intercanvi el 76% són farmàcies comunitàries, el 12% centres d'atenció primària, el 6% centres de tractament (CAS), el 5% centres de reducció de danys i l'1% altres (hospitals, centres de Creu Roja). L'any 2015 s'han distribuït prop de 750.000 xeringues i 646.500 cassoletes.

Com a mètode de prevenció de la contracció de malalties infectocontagioses i per facilitar la **convivència comunitària** en zones obertes de consum s'han dut a terme actuacions per promoure el retorn de material de consum de drogues un cop s'ha utilitzat. S'ha publicat la guia *Propostes per disminuir la presència de xeringues i altre material de consum de drogues a la via pública*, amb recomanacions de com reduir l'impacte del consum de drogues en la comunitat i mesures per reduir la presència de material de consum utilitzat a la via pública. Entre les accions realitzades, cal destacar l'estudi pilot de distribució de contenidors individuals a usuaris de drogues per via injectada al local de la Mina, el centre de reducció de danys amb més usuaris de Catalunya.

Una altra línia d'actuació prioritària és la promoció d'**estratègies de prevenció i diagnòstic precoç de l'hepatitis C** en usuaris de drogues per via injectada. S'han distribuït 773 tests ràpids de detecció d'anticossos del VHC, amb motiu del Dia Mundial de les Hepatitis s'ha dut a terme una campanya de sensibilització sobre la malaltia adreçada a professionals de serveis de reducció de danys i ciutadania, s'ha editat nou material divulgatiu (*Tinc hepatitis C. I ara què puc fer?*) i s'ha distribuït material estèril de consum com a mesura de prevenció de malalties infeccioses i per evitar conductes de risc, com compartir xeringues i altre material de consum (cassoletes, etc.).

S'ha continuat amb l'oferta de **formació especialitzada** adreçada a professionals de drogodependències amb el curs Prevenció i tractament de

l'hepatitis C (una edició, 16 persones formades) i *Counselling* de tests serològics (una edició, 20 persones formades). També s'han dut a terme **accions formatives adreçades a usuaris o exusuaris** de drogues. El desembre de 2015 es va participar en un projecte de la **Xarxa Europea d'Inclusió Social i Salut, Correlation Network**, amb l'objectiu de formar agents de salut en prevenció, detecció i derivació a tractament per VHC. I s'ha dut a terme el curs Entrevista motivacional en l'àmbit de reducció de danys, en què es van formar 20 persones.

El projecte d'atenció i prevenció en sobredosi s'ha continuat desenvolupant a 77 centres i serveis de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències i s'han fet dues edicions formatives en línia en prevenció i atenció en sobredosi, amb un total de 47 persones formades.

Projecció internacional i recerca

En l'àmbit internacional s'ha seguit participant en projectes de cooperació i recerca a nivell internacional, entre els quals destaquen:

- Projecte de cooperació amb l'Agència Catalana de Cooperació per la reducció de danys en el Marroc.
- Projecte LEADER, sobre el cost de les addiccions en temps de crisi.
- Projecte RAHRA, per reduir els danys relacionats amb l'alcohol. Durant l'any 2015 s'ha dut a terme una enquesta específica sobre el consum d'alcohol, la percepció de les polítiques i els danys cap al propi consumidor i cap a tercers a més de 700 catalans.
- Projecte Alice-rap, de reconceptualització de les addiccions a Europa i els seus models de governança.
- Projecte Correlation Network (European Network Social Inclusion and Health), projecte europeu que té com a objectiu promoure la prevenció i tractament de l'hepatitis C en usuaris de drogues.
- Projecte Party Plus, per a l'establiment de bones pràctiques en la prevenció de les problemàtiques associades als consums de drogues en entorns d'oci.

La Subdirecció General de Drogodependències ha promogut i col·laborat en 21 projectes internacionals.

APN és una xarxa de professionals en posicions de lideratge en salut pública per compartir coneixements i promoure l'intercanvi d'opinions i actituds cap a les qüestions polítiques sobre l'alcohol.

Cal destacar que la Subdirecció General de Drogodependències segueix sent la secretaria permanent de la Xarxa Internacional per a la Implementació de les Intervencions Breus en l'Alcohol i les Altres Drogues (INEBRIA) i de la Xarxa de Polítiques d'Alcohol a Europa (APN), que compten amb 780 professionals de tot el món.

En relació amb la recerca, cal destacar que Catalunya lidera:

- Acció 8: coordinació a nivell de l'Estat espanyol d'un estudi pilot per implementar un protocol de detecció precoç i intervenció breu en bevadors de risc en centres d'atenció primària i urgències, amb atenció especial a la població jove. Hi participen sis comunitats autònomes (nou CAP i sis hospitals).
- Estudi EFAR: permet avaluar la utilitat d'una eina en línia per a la reducció del consum d'alcohol en la població atesa a l'atenció primària.

Activitats i resultats

	2014	2015
Inicis de tractament a la XAD	13.958	13.779
Pacients en programes amb substitutius opiàcis (a 31 de desembre)	8.575	7.452
Programa d'intercanvi de xeringues (unitats distribuïdes)	762.934	745.290
Professionals referents del programa Beveu menys (XAROH)	698	497
CAP amb referents de la XAROH	340	321
Professionals referents del Programa per a l'abordatge de la violència contra la parella a la XAD (inici 2013)	45	69
Professionals formats del Programa per l'abordatge de la violència contra la parella a la XAD (inici 2013)	132	223
Locals d'oci amb el distintiu de Qualitat	42	44
Beneficiaris de programes d'oci nocturn	34.532	44.950
Visites a les webs 2.0: laClara.info i elPep.info	25.987	18.317
Visites al Canal Drogues (inici octubre 2012)	99.926	117.383
Professionals formats al programa Beveu menys	136	151
Professionals formats al programa Drogues i atenció primària	30	70
Professionals formats al programa A la feina, alcohol i drogues 0,0	53	32
Comandaments i directius d'empreses del programa A la feina, alcohol i drogues 0,0	19	22
Professionals formats en Hepatitis C	20	16
Professionals formats en prevenció de sobredosis	33	47
Professionals formats en dispensació responsable d'alcohol i prevenció comunitària en l'àmbit de la nit	312	261
Professionals formats en <i>counselling</i> i test serològics	19	20
Mossos i policia local formada en reducció de riscos i prevenció comunitària	280	280
Professionals formats en entrevista motivacional en l'àmbit de la reducció de danys	24	20
Professionals formats en els cursos de l'IES	441	379

L'experiència

II Setmana de sensibilització sobre els riscos de consum d'alcohol sota el lema “Veus el que beus? Amb l'alcohol, menys és millor”

L'Agència de Salut Pública de Catalunya a través de la Subdirecció General de Drogodependències s'ha sumat al Dia sense Alcohol, iniciativa internacional Alcohol Awareness Week, que promou per segon any la Setmana de reflexió i conscienciació sobre el risc del consum d'alcohol.

Professionals i entitats que treballen la prevenció i el tractament en el territori han participat en la campanya de sensibilització amb activitats de conscienciació, com ara concursos de còctels sense alcohol, xerrades informatives, cinefòrums, difusió per ràdio, curtmétratges, etc. Hi ha hagut una especial implicació de l'atenció primària en la campanya de cribratge del consum de risc en la població.

A banda de tots els materials de què disposa la Subdirecció General de Drogodependències es van editar un pòster i una videocàpsula i es van distribuir més de 14.000 materials a ajuntaments, consells comarcals, entitats, centres de tractament, centres d'atenció primària, universitats, centres educatius, de lleure, empreses, associacions d'alcohòlics, etc.

El 13 de novembre es va organitzar la jornada Veus el que beus?, amb la participació d'experts internacionals i catalans. Un espai de reflexió sobre l'impacte del consum d'alcohol en la nostra societat i les polítiques en l'àmbit d'Europa i Catalunya.

Més de 100 professionals participen en la jornada Veus el que beus? Amb l'alcohol menys és millor.

Avaluacions mèdiques

L'activitat de l'Institut Català d'Avaluacions Mèdiques (ICAM) comprèn actuacions de gestió, control, inspecció, seguiment i avaluació en l'àmbit de les incapacitats laborals, així com tasques de peritatge, arbitratge, assessorament i informes. L'ICAM té com a centre de la seva actuació els ciutadans i ciutadanes de Catalunya i vetlla perquè s'acompleixin els seus drets i els informa de les seves responsabilitats. A partir del 2016, la Subdirecció General d'Avaluacions Mèdiques s'integra a la Direcció General d'Ordenació Professional i Regulació Sanitària del Departament de Salut.

Millores en la gestió de les incapacitats i pioners en l'aplicació del RD 625/2014

El conveni de col·laboració entre totes les unitats docents de medicina familiar i comunitària de Catalunya i el Departament de Salut comporta l'acreditació de l'Institut Català d'Avaluacions Mèdiques (ICAM) com a centre de referència de Catalunya per a la formació dels MIR de quart any.

El 2015 s'ha portat a terme una proposta basada a fomentar una avaluació mèdica de major qualitat, amb la formació continuada dels diferents professionals i amb una àmplia projecció institucional. Alhora, en tant que institució de referència i suport en matèria d'incapacitats, s'ha potenciat una relació més estreta entre l'ICAM, el ciutadà/usuari i els metges d'atenció primària, per tal d'afavorir les necessàries sinergies que permeten millorar la gestió d'aquests processos.

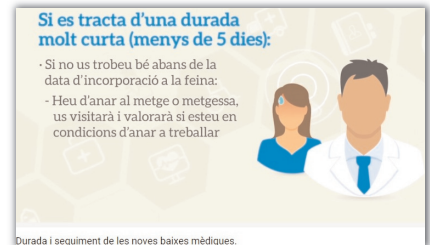
Entre les activitats que s'han de destacar cal fer menció a les jornades sobre l'aplicació del Reial Decret 625/2014, de 18 de juliol, pel qual es regulen determinats aspectes de la gestió i control dels processos per incapacitat temporal en els primers 365 dies de la seva durada, que es va començar a aplicar a Catalunya el dia 1 de desembre de 2014 i la seva ordre de desenvolupament, a més de diverses jornades sobre la valoració mèdica en l'àmbit del Jutjat Social, patologia psiquiàtrica i novetats legislatives. També s'ha col·laborat com a professors en el màster en Medicina avaluadora i peritatge mèdic, edició 2014-2015 modalitat en línia, i en el de Valoració del dany corporal i peritatge mèdic, edició 2015-2017, ambdós de la Universitat de Barcelona, entre d'altres activitats destacades.

Formació, coordinació i aliances amb l'atenció primària

D'altra banda, s'ha creat un fòrum virtual de participació, la Comunitat virtual de Pràctica Clínica Xavier Gomila, formada per professionals de la medicina, de la infermeria i de la gestió i serveis que són referents d'incapacitat temporal (IT) a l'atenció primària de salut, juntament amb professionals de medicina avaluadora de l'ICAM. Aquest espai virtual de comunicació s'orienta a la discussió de temes d'IT, medicina del treball i altres

aspectes de pràctica clínica, que ha esdevingut un espai de participació multidisciplinari.

Així mateix, l'ICAM, en el seu compromís amb la responsabilitat social corporativa, ha col·laborat amb la Fundació Prevent, tal i com es fa des de l'any 2006, formant part del Comitè Tècnic Avaluador de les Beques per a la Formació Superior i Universitària de Persones amb Discapacitat i també en la cerimònia d'entrega d'aquestes beques que es va celebrar el 2 de desembre.

La nova legislació modifica la gestió de les baixes mèdiques. Ara, el metge ha d'estimar la durada de la baixa, tenint en compte el lloc de treball de la persona, així com l'edat, el diagnòstic i les limitacions de les capacitats funcionals.

Activitats i resultats

Expedients de l'ICAM el 2015: 204.616

Principals indicadors de la gestió de la incapacitat temporal per contingència comuna, 2014 i 2015

	2014	2015	Variació
Afiliats (mitjana)	2.935.368	3.038.473	3,5%
IT iniciades (noves baixes)	815.250	910.023	11,6%
Incidència acumulada	27,8%	30,0%	7,8%
IT (0-18 mesos) obertes al final del període	82.839	86.284	4,2%
Afiliats al final del període	2.944.870	3.051.396	3,6%
Prevalença al final del període	2,8%	2,8%	0,5%
Altes d'IT	807.128	900.211	11,5%
Dies en IT (0-18 mesos)	28.850.701	30.223.772	4,8%
Durada mitjana	35,7	33,6	-6,0%
Durada mediana	7	7	0%
Dies d'IT/afiliat	9,8	10,0	1,2%

Període		Homes	Dones	Total
Gener-desembre 2014	Episodis iniciats	356.753	458.497	815.250
	Edat mitjana	41,4	40,6	41,0
Gener-desembre 2015	Episodis iniciats	402.376	507.647	910.023
	Edat mitjana	41,3	40,7	41,0
Variació	Episodis iniciats	12,8%	10,7%	11,6%
	Edat mitjana	-0,2%	0,2%	0%

Motius per grup diagnòstic dels episodis d'IT finalitzats (altes)	Gener-desembre 2014		Gener-desembre 2015	
	Episodis	Dies en IT	Episodis	Dies en IT
Malalties musculoesquelètiques	166.167	8.648.118	181.002	9.424.745
Malalties mentals	57.413	4.221.171	62.523	4.519.611
Traumatismes i agents externs	73.911	3.986.956	78.947	4.120.376
Neoplàsies	17.657	2.237.079	18.158	2.319.033
Sistema respiratori	160.270	1.311.511	188.598	1.378.902
Malalties del sistema circulatori	18.118	1.390.242	18.759	1.408.523
Malalties infeccioses	88.538	530.632	108.206	555.925
Altres	225.054	6.524.992	244.018	6.506.657
Total	807.128	28.850.701	900.211	30.233.772

L'experiència

Formació sobre incapacitats laborals dels metges residents de Medicina Familiar i Comunitària

L'ICAM també té l'encàrrec de fer formació en pràctiques dels metges residents de Medicina Familiar i Comunitària sobre incapacitats laborals. El 14 d'abril de 2015 es va signar un conveni de col·laboració amb les unitats docents multiprofessionals d'atenció familiar i comunitària per a la formació de metges d'aquesta especialitat. En aplicació d'aquest conveni s'ha desenvolupat un programa específic per tal que els metges residents coneguin el funcionament i les activitats d'avaluació específica de les incapacitats laborals, tot participant en la seva avaluació i seguiment, per tal d'assolir els coneixements que els seran necessaris en la seva futura activitat professional.

Posteriorment això comportarà l'acreditació de l'ICAM com a dispositiu docent de referència a Catalunya en l'especialitat de medicina familiar i comunitària en matèria d'incapacitats laborals.

Més de 700 metges residents de medicina familiar i comunitària de Catalunya rebran formació sobre la prescripció de repòs laboral en el tractament de les malalties.

Salut laboral

Les desigualtats socials, i molt especialment en l'àmbit laboral, són un dels determinants que influeixen en l'estat de salut de les persones. Les condicions de treball d'avui en dia es caracteritzen per ser un àmbit sotmès a ràpides i constants transformacions. Per tant, les situacions d'atur i la precarització de les condicions laborals actuals esdevenen un greu problema de salut pública que cal entomar amb polítiques decidides en l'àmbit laboral i de la medicina del treball. Aquesta situació obliga a un abordatge dels problemes de salut de la població treballadora basat en una concepció de salut pública que prioritzi la protecció, la promoció i la prevenció de la malaltia, com també la vigilància de la salut laboral.

Pla director de salut laboral

El principal objectiu de les actuacions en l'àmbit de la salut laboral és la millora del nivell de salut i benestar de la població treballadora, tot reduint les desigualtats en salut a la feina. En aquest sentit, les intervencions es dirigeixen en tres eixos: la protecció i la prevenció de les malalties relacionades amb el treball, la promoció de la salut en l'entorn laboral i el suport al retorn al treball. El desenvolupament d'aquestes línies estratègiques aconsella disposar d'un Pla director de salut laboral que s'està elaborant amb el conjunt dels agents implicats, tant socials com professionals i acadèmics.

Les bases del Pla director contempen la descripció de la situació actual i les perspectives de futur de la salut laboral a Catalunya, la identificació de necessitats amb la participació dels diferents agents implicats, la determinació de les prioritats d'intervenció i el model d'avaluació de la qualitat de les intervencions que permeti la millora contínua.

Línies d'activitat de les unitats de salut laboral

Sistema de vigilància de malalties i problemes de salut relacionats amb el treball

- Gestió de notificacions
- Assessorament a professionals del sistema públic de salut (SISCAT)

Assessorament en matèria de salut laboral als professionals sanitaris dels serveis de prevenció de riscos laborals

Programa de vigilància postocupacional de l'amiant

Desenvolupament del sistema de vigilància epidemiològica laboral

Les Unitats de Salut Laboral (USL) han registrat les notificacions de les malalties relacionades amb el treball detectades fonamentalment des del sistema públic de salut i han gestionat els casos derivats, per tal de col·laborar en el reconeixement de les contingències professionals i promoció de l'adopció de mesures preventives per part de les empreses. (Vegeu les dades a l'apartat d'activitat.)

Una altra de les activitats relacionades amb les actuacions de vigilància epidemiològica laboral és la difusió de la informació a través dels butlletins territorials de vigilància epidemiològica de salut laboral que les USL editen i distribueixen periòdicament als agents implicats del territori. És destacable la publicació de l'informe *Indicadors de salut laboral de Barcelona 2014* realitzat en col·laboració amb l'Agència de Salut Pública de Barcelona i les actuacions per a la futura edició del nou butlletí de la Xarxa de les unitats de salut laboral.

S'han mantingut les activitats del programa de vigilància de la salut postocupacional dels treballadors que han estat exposats a amiant i s'han introduït millores en la qualitat de les dades del registre. Les actuacions principals són el manteniment actualitzat de la cohort de casos postexposats i les actuacions sanitàries de vigilància de la salut.

Formació i assessorament dels facultatius de l'àmbit de l'atenció primària i dels serveis de prevenció de riscos laborals

Les actuacions formatives consisteixen en sessions anuals presencials sobre temes d'interès de l'àmbit de la salut laboral que s'imparteixen en tot el territori i l'organització de jornades tecnicosanitàries especialitzades en salut laboral, com la 1a Jornada sanitària de la xarxa d'unitats de salut laboral de Catalunya (Treballadors especialment sensibles: un repte per a la medicina del treball), celebrada el 3 de juny de 2015, i la II Jornada sobre gestió dels riscos psicosocials en el treball de la USL Vallès (Hospital de Mollet).

Promoció de la salut en el treball

Amb l'objectiu de sensibilitzar sobre els beneficis de la promoció de la salut en el treball i donar eines per a la implementació d'aquest tipus de programes, s'han iniciat unes sessions territorials en col·laboració amb Pimec dirigides al col·lectiu d'empresaris i sanitaris dels serveis de prevenció de riscos laborals. També s'ha treballat per editar informació específica sobre programes concrets, dirigits a les pimes. Així mateix, s'ha donat suport a iniciatives participant en actes com la I Jornada d'empresa saludable del Col·legi Oficial d'Infermeria de Barcelona, celebrada el 26 de febrer de 2015.

1a Jornada sanitària de la xarxa d'unitats de salut laboral de Catalunya.

Activitats i resultats

Incidència de les malalties relacionades amb el treball en població ocupada segons edat i sexe, 2014 i 2015

Incidència per 100.000 persones ocupades (mitjana anual).

Edat	2014			2015		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
16-24	24,5	52,1	37,9	21,7	71,9	47,1
25-54	58	91,6	74,0	58,5	104,6	80,1
>55	63,7	106	83,1	49,9	99,9	72,3
Total	57,3	91,6	73,5	55,7	102,2	77,4

Font: Informació dels registres de la Xarxa d'USL de Catalunya i l'Idescat a partir de dades de l'EPA de l'INE.

Incidència dels trastorns de salut mental relacionats amb el treball en població ocupada segons edat i sexe, 2014 i 2015

Incidència per 100.000 persones ocupades (mitjana anual).

Edat	2014			2015		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
16-24	12,9	31,5	21,9	10,2	46,7	28,6
25-54	23,2	50,3	36,1	27,2	58,5	41,8
>55	17,5	44,6	30	15,2	41,1	26,8
Total	21,9	48,5	34,5	24,6	55,3	38,9

Font: Informació dels registres de la Xarxa d'USL de Catalunya i l'Idescat a partir de dades de l'EPA de l'INE.

Incidència dels trastorns osteomusculars relacionats amb el treball en població ocupada segons edat i sexe, 2014 i 2015

Incidència per 100.000 persones ocupades (mitjana anual).

Edat	2014			2015		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
16-24	5,1	15	9,8	5,1	10,1	7,6
25-54	24,3	28,6	26,3	21,4	32,5	26,6
>55	26,8	41,1	33,4	24,6	42,1	32,4
Total	23,8	29,6	26,6	21,1	32,7	26,5

Font: Informació dels registres de la Xarxa d'USL de Catalunya i l'Idescat a partir de dades de l'EPA de l'INE.

L'experiència

Bicifeina

Bicifeina és un projecte de promoció de l'ús de la bicicleta per anar a la feina per als treballadors de la Generalitat de Catalunya. Va començar el 2014 amb deu bicicletes al Departament de Territori i Sostenibilitat i des de juny de 2015 s'ha implantat al Departament de Salut amb cinc bicicletes i al Departament d'Interior amb cinc més. A dia d'avui han participat 51 persones en el projecte.

Es tracta de la cessió durant un període de sis mesos d'una bicicleta als treballadors que vulguin provar d'anar a la feina amb aquest mitjà de transport per a ús privat i individual. El servei inclou: formació en conducció urbana, assegurança, cadenats, cistella, elements de seguretat, registre antirobatoris, manteniment i aparcament segur i vigilat al lloc de feina; a més, la bicicleta és plegable per facilitar-ne l'aparcament al domicili. Pel que fa al treballador, requereix d'un compromís signat d'utilitzar-la per anar a la feina respectant els vianants i les ordenances de circulació.

Aquest projecte s'emmarca en el Pla d'actuació per a la millora de la qualitat de l'aire (PAMQA), en el PINSAP (Pla interdepartamental de salut pública) i té la col·laboració del Bicicleta Club de Catalunya (BACC). Els principals objectius del projecte són millorar la salut dels participants (l'ús diari de la bicicleta contribueix a la prevenció i el control de malalties relacionades amb el sobrepès, les articulacions i els aspectes psicològics), disminuir els contaminants ambientals i induir un canvi cultural perquè un cop finalitzada l'experiència els participants adoptin l'hàbit d'anar a la feina amb bicicleta. El projecte ha estat avaluat i obté molt bons resultats ja que un 82% de les persones que hi han participat continua anant habitualment amb bicicleta a la feina.

La salut pública al territori

Terres de l'Ebre

Control de la salut i el mediambient

La V Jornada de l'Adolescència de les Terres de l'Ebre va reunir a Tortosa ens locals i serveis regionals de la Generalitat i professionals per tractar el tema dels assetjaments, especialment en l'àmbit escolar.

Durant l'any 2015 s'han continuat realitzant controls i recollint mostres de les xarxes d'aigua de consum humà per tal de garantir que no hi ha hagut cap contaminació procedent dels treballs de neteja i descontaminació de l'embassament de Flix. A més, mitjançant un conveni amb l'Agència Catalana de l'Aigua pel control sanitari de l'aigua de les platges, el Laboratori de Tortosa de l'Agència de Salut Pública de Catalunya va rebre 242 mostres de la Campanya de Control d'Aigües de Bany i va fer-ne 484 determinacions microbiològiques i 242 de fisicoquímiques.

Als controls sanitaris habituals realitzats en aspectes de salut ambiental i alimentària, així com pel consum de tabac i alcohol, s'hi han afegit les col·laboracions amb altres administracions i cossos de seguretat local, autonòmica i estatal. Fruit d'aquesta col·laboració s'han instruït dos expedients sancionadors per la comercialització d'aliments sense garantia sanitària i quatre més per infraccions de la normativa en matèria de tabac.

Pel que fa al Pla d'Emergències Nuclears de Tarragona (PENTA), es va impulsar, juntament amb la Direcció General de Protecció Civil del Departament d'Interior, la creació d'una Comissió per a l'Estudi de la Profilaxi Radiològica amb la participació de la Direcció General de Protecció Civil i Emergències del Ministeri de l'Interior, el Consell de Seguretat Nuclear (CSN) i els ajuntaments d'Ascó i Vandellòs.

Promoció de la salut entre els joves

S'ha continuat amb les activitats de les Comissions interdepartamentals i interadministratives per a la Promoció de l'Envel·liment Saludable (CEAS) i la del Pla Salut, Escola i Comunitat (PlaSEC). Destaquen en el PlaSEC la V Jornada de l'adolescència, dedicada als assetjaments a l'escola, els tallers Veus el que beus? dins de la Setmana de Conscienciació sobre el Consum d'Alcohol, en què van participar 15 instituts i més de 250 alumnes, i les activitats del Programa d'higiene de mans, amb la participació de més de 800 alumnes de primer de primària de 25 centres. També s'han de destacar els Esmorzars saludables servits per alumnes de CEE Sant Jordi a dues escoles de Tortosa i la col·laboració amb la Universitat Rovira

i Virgili en la darrera fase del Pla de revisió de menjadors escolars, que ha portat a fer la revisió organolèptica Q3 a 18 escoles.

Activitats formatives

- I Jornada de Qualitat de l'Aigua, amb la col·laboració d'Aigües de Tortosa i l'Ajuntament de Tortosa.
- 6 sessions formatives en seguretat alimentària i per evitar el malbaratament d'aliments impartides a més de 160 voluntaris de Càritas.
- 8 sessions formatives per al sector de la restauració sobre la normativa d'etiquetatge i publicitat d'al·lèrgens alimentaris.
- 7 sessions sobre higiene en la producció primària en el sector de la pesca marítima.

Camp de Tarragona

Informació i participació a l'Observatori de Salut i Medi Ambient

L'Observatori de Salut i Medi Ambient ha continuat fent estudis per determinar els nivells de compostos orgànics volàtils i d'hidrocarburs aromàtics policíclics a l'aire i avaluar el risc per a la salut de la població que viu a prop dels polígons industrials del Camp de Tarragona. També s'han continuat estudiant els indicadors de salut de la població de la comarca del Tarragonès. L'Observatori forma part de la Taula de Qualitat de l'Aire al Camp de Tarragona, un espai territorial d'informació, participació i consulta en l'àmbit de la qualitat de l'aire i el seu risc potencial sobre la salut de la població.

La salut pública als Jocs del Mediterrani

S'ha elaborat el Pla d'acció en salut pública per als Jocs del Mediterrani, que han de tenir lloc a Tarragona i altres seus de la regió sanitària l'estiu de 2017, amb una assistència prevista de 4.500 esportistes de 26 estats, 1.000 jutges i directius esportius, 1.000 periodistes, 200 voluntaris i més de 150.000 espectadors.

Aprofitament responsable i segur dels aliments

Entre els anys 2012 i 2015 s'han celebrat 19 sessions de salut pública al Camp de Tarragona, algunes de les quals en col·laboració amb els col·legis de Veterinaris, d'Infermeria i de Farmacèutics i un curs intern de metodologia de la recerca en salut. S'ha col·laborat amb els ajuntaments de Cambrils, Tarragona, Reus i Calafell en la celebració de les setmanes de la salut mitjançant tallers, xerrades i fires al carrer. També s'ha participat vetllant per la seguretat alimentària en tot el procés de manipulació d'aliments que genera el Programa de gestió alimentària responsable de Reus.

Per al bon funcionament del Programa de Gestió Alimentària de Reus l'ASPCAT ha creat la guia *Aprofitament segur del menjar*, un material didàctic útil per a qualsevol iniciativa solidària de Catalunya en què hi hagi donació de menjar.

Implantació del PINSAP amb participació interinstitucional

Primera Jornada del PINSAP al Camp de Tarragona

S'ha potenciat la implantació del PINSAP al territori, establint accions de protecció i promoció amb tots els Departament de la Generalitat, la Diputació de Tarragona, ens locals i la Universitat Rovira i Virgili. En destaca la I Jornada PINSAP al Camp de Tarragona.

D'altra banda, s'ha participat en el projecte Salut als Barris a Falset, les taules antisida de Tarragona i Reus i en campanyes com les del Dia Mundial de l'Activitat Física amb les caminades A bon pas fem salut a Tarragona, el Dia Mundial contra el VIH-sida i el Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència Domèstica contra les Dones (amb l'Ajuntament de Cambrils i el Consell Comarcal del Baix Camp).

Comissions de Salut Pública

Entre 2012 i 2014 s'han creat les comissions de Salut Pública del Tarragonès, Baix Camp-Priorat, Baix Penedès i Alt Camp-Conca de Barberà, amb grups de treball sobre nutrició, activitat física, alcohol i addiccions. També s'han generat l'Observatori de Determinants de Salut del Camp de Tarragona i la Xarxa de Salut Comunitària del Camp de Tarragona, en col·laboració amb la Xarxa AUPA, que agrupa membres de 22 ABS de la regió sanitària i que realitza sessions bimensuals des de l'any 2012.

Lleida i Alt Pirineu i Aran

Especial vigilància de l'aigua de consum

La vigilància de l'aigua de consum per tal d'evitar l'aparició de malalties d'origen hídric té una especial rellevància en aquest territori atès el gran nombre de xarxes de distribució d'aigua que donen servei a petites col·lectivitats. En aquest sentit, durant el 2015 s'han realitzat 227 anàlisis completes d'aigua per tal de comprovar la seva aptitud per al consum humà. I s'ha continuat portant a terme el programa específic de control dels nivells de nitrats per la seva efectivitat en la disminució de xarxes d'aigua que superaven aquest paràmetre en anys anteriors.

Col·laboracions per a la promoció de la salut

S'ha continuat amb les activitats de les comissions interdepartamentals i interadministratives: les adreçades a escolars, com el programa Salut i Escola, el programa Beveu menys liderat des de l'atenció primària i les sessions adreçades a adolescent com l'Observatori Pantalles de la ciutat de Lleida, entre altres.

COMSalut i avaluació de les necessitats en relació amb la salut

S'ha posat en marxa el projecte Comunitat i salut (COMSalut), que implica l'atenció primària i la comunitària, a l'EAP Cervera amb la participació

dels professionals de primària, de salut pública, de la salut local i d'entitats socials, entre altres. S'ha iniciat, també, l'avaluació de les necessitats en relació amb la salut de la població i s'ha prioritzat la implicació del conjunt de la societat en la protecció i promoció de la salut.

Promoció de la salut fins als refugis de muntanya

S'ha continuat amb la col·laboració amb el Patronat del Parc Nacional d'Aigüestortes mitjançant la formació i l'assessorament als responsables dels refugis de muntanya en temes de protecció i de promoció de la salut. Fruit d'aquesta col·laboració destaca l'obtenció de l'acreditació Amed en diversos d'aquests establiments.

Activitats formatives

- Jornades formatives sobre el nou Reglament 1169/2011 d'informació al consumidor.
- Dues sessions sobre nanotecnologia i salut.

Els albergs de la Generalitat a la regió sanitària de l'Alt Pirineu i Aran revaliden l'acreditació Amed com a promotors de la dieta mediterrània i l'activitat física.

Catalunya Central

Suport al creixement de l'exportació

En matèria de protecció de la salut s'han assolit fites destacades com l'autorització per a l'exportació de carn fresca als Estats Units del primer establiment de la Catalunya Central, un cop acreditat el compliment dels requisits de la normativa nord-americana. També cal destacar la gestió de 708 expedients, 56 relacionats amb sol·licituds i renovacions d'autorització per a l'exportació a països tercers i 17 amb expedients de reimportacions. En resum, durant l'any 2015 s'ha incrementat l'activitat exportadora dels establiments a la Catalunya Central i s'han realitzat 7.984 certificats d'exportació, que representen un augment del 24% respecte de l'any anterior.

Millorant les condicions de les cases de colònies

S'han realitzat tres sessions informatives a Manresa, Berga i Vic sobre condicions higienicosanitàries de les cases de colònies dirigides a responsables, gestors, tècnics i propietaris d'allotjaments infantils i juvenils.

Treball en xarxa per a l'activitat física, alimentació i salut

El 2015 es va realitzar una jornada/taller amb els referents territorials del programa PAFES per tal d'actualitzar informació i compartir experiències sobre activitat física i salut. En el programa Salut i Escola s'han coordinat sessions cada dos mesos amb les infermeres referents, posant l'èmfasi sobre els diferents recursos territorials de suport al programa.

En el marc dels projectes d'activitat física i alimentació per prevenir l'obesitat infantil, al sector Anoia i Osona s'han fet sessions de formació a monitors i a entrenadors i als equips de pediatria se'ls han ofert eines i estratègies per a l'abordatge dietètic. El projecte de salut comunitària de Sallent (ASACO), ha prioritzat treballar la solitud de la gent gran fent "dinars acompanyats" (primer premi Albert Ramos de Projectes de Salut Comunitària de la CAMFIC).

Recursos a l'abast d'atenció al tabaquisme

El 2015 s'ha consolidat totalment la Xarxa de Prevenció i Control del Tabaquisme de la Catalunya Central, on s'han realitzat tres sessions per a professionals i s'ha finalitzat el catàleg de serveis i recursos d'atenció al tabaquisme i ja es disposa d'un espai propi dins el web de l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

La Xarxa de Prevenció i Control del Tabaquisme de la Catalunya Central actua de paraigües de totes les accions programades al llarg de la Setmana sense fum al territori.

Assessorament adaptat a les necessitats reals dels professionals de prevenció de riscos laborals

Per donar suport als serveis de prevenció de riscos laborals (SPRL), la Xarxa d'unitats de salut laboral (USL) de Catalunya està desenvolupant un pla d'assessorament als professionals dels SPRL. Un estudi amb el mètode Delphi amb la USL de Barcelona ajudarà a adaptar aquest assessorament a les necessitats reals dels professionals en el desenvolupament de les seves funcions sanitàries descrites en el Reial decret 843/2011. També es continua amb l'elaboració semestral del butlletí d'USL, que retorna la informació als professionals de la notificació de la sospita de la malaltia relacionada amb el treball.

Important increment de l'activitat de gestió de malalties de declaració obligatòria i brots

Des de la unitat de vigilància s'han gestionat 561 malalties de declaració obligatòria, amb un increment del 50% respecte del 2014 i d'un 300% des de la introducció de la notificació electrònica el 2011. En relació amb els brots epidèmics, s'han gestionat 63 brots dels quals 55 han estat de la regió (increment del 50% respecte del 2014).

Tres de cada quatre municipis tenen conveni amb l'Agència de Salut Pública

Dels 177 municipis de la regió 134 tenen signat un conveni de col·laboració amb l'Agència de Salut Pública de Catalunya i d'aquests, 102 ja incorporen temes de promoció de la salut.

Girona

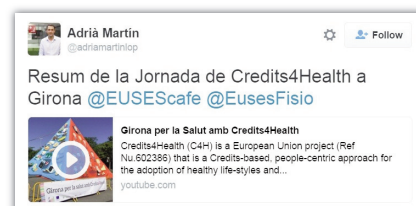
Intensificació del control oficial de la carn de caça

Ha estat notable l'increment (259%) de carn procedent de senglars caçats que ha estat sotmesa a control oficial en els establiments autoritzats per a la manipulació. En concret, s'ha passat de 2.541 animals controlats el 2014 a 6.588 al 2015. Això suposa que oficialment es controla per a la comercialització aproximadament el 63% dels animals abatuts. Els controls han permès retirar de la comercialització per infestació per triquina un 0,25% dels animals controlats. Simultàniament s'han realitzat actuacions de sensibilització amb el Col·legi de Veterinaris de Girona per destacar el seu paper en el control de triquina dels animals de caça destinats a l'autoconsum per part dels caçadors.

Més PINSAP amb la consolidació del treball interdepartamental

En l'àmbit de promoció de la salut s'han anat implantant les actuacions del PINSAP al territori, com el FITJOVE a Salt, la prescripció social a Pineda de Mar, el COMSalut a Salt i a Pineda de Mar, i Aquí Sí, Fruita i Salut a diversos municipis. A més, s'ha consolidant el treball interdepartamental de promoció de la salut a la feina a l'edifici de la Generalitat a Girona mitjançant la implantació del model d'entorn de treball saludable de l'OMS basat en quatre eixos d'intervenció (ambient físic de treball, ambient psicosocial de treball, recursos personal de salut i participació de l'empresa en la comunitat). Una de les actuacions destacades ha estat l'acollida a l'edifici del projecte d'innovació social i de promoció de la salut únic en aquest territori Credits4health, finançat per la Unió Europea, que mitjançant una plataforma web i un sistema d'incentius ajuda les persones a millorar la seva salut i adquirir hàbits saludables d'activitat física i alimentació saludable, en què han participat treballadors, familiars i persones de l'entorn.

Més de la meitat d'escoles participen en el projecte de salut bucodental

Continua amb força el projecte de salut bucodental. Durant aquest any s'han classificat les escoles segons el percentatge d'alumnat afectat de càries (superior o inferior al 50%), amb l'objectiu d'intensificar les actuacions del projecte (activitats, tallers i materials) als centres on més es necessita. S'han fet activitats de prevenció i promoció en un 54% de les escoles de la regió (149 centres), seguides per 11.651 alumnes. S'ha fet la revisió de la salut bucodental a 263 escoles de primària (a 1r i a 6è de primària), de les quals 87 tenien un percentatge d'alumnat afectat de càries superior al 50%.

Barcelona

Pla de xoc per minimitzar els brots de legionel·losi en les zones amb més incidència

Jornada Risc de la legionel·la en instal·lacions de baix risc.

S'han portat a terme actuacions proactives amb l'objectiu de prevenir, en la mesura que fos possible, l'aparició de brots comunitaris de legionel·losi. Aquest pla ha inclòs una intensificació del control oficial sobre torres de refrigeració i altres circuits de risc –incidint en la responsabilitat dels titulars d'aquestes instal·lacions–, un increment de la presa de mostres sistemàtiques per detectar presència de legionel·la i unes actuacions de sensibilització sobre els titulars de les instal·lacions de baix risc com són els regs amb aspersió, els vehicles de neteja viària i les fonts ornamentals. Aquesta actuació s'ha realitzat al Vallès Occidental Est, el Vallès Oriental i el Baix Llobregat, i ha comportat la inspecció intensiva de 200 instal·lacions i un reforç de la vigilància de la qualitat de l'aigua dels circuits d'alt risc amb l'anàlisi de més de 1.200 mostres. Com a resultat s'ha disminuït la incidència dels brots causats per legionel·la.

La legionel·la és un bacteri present a qualsevol tipus d'aigua natural del medi, des del qual pot entrar a instal·lacions que generin aerosols i pot infectar per inhalació a persones, generalment subgrups de població vulnerable

Foment de l'envelliment actiu i saludable

L'envelliment de la població determina un dels reptes futurs de la salut pública. Dins d'aquest marc s'ha treballat per millorar l'envelliment actiu i saludable a partir del disseny d'una estratègia formativa integral i d'elaboració de material divulgatiu per a centres residencials i adreçades també a la prefragilitat. El projecte s'ha iniciat al Baix Llobregat i s'ha integrat en els pactes territorials d'aquesta àrea.

Aproximació entre la farmàcia comunitària i la salut pública

Un dels agents claus en la salut comunitària són les farmàcies, per la seva forta capil·laritat en el teixit comunitari, de manera que resulta un recurs imprescindible per a l'èxit les actuacions. En aquest marc s'ha reforçat la col·laboració entre la salut pública i les farmàcies. A partir d'aquesta iniciativa, els agents de farmàcia s'han incorporat als òrgans de participació dels agents locals de salut, com ara els Grups de Salut Comunitària del Maresme Centre, del Baix Llobregat Nord i del Vallès Occidental Oest, i les Taules i Consells de Salut Municipals de Nova Lloreda, Sabadell, Rubí o Castellbisbal. També s'han incorporat a diversos projectes com la prevenció del tabaquisme a Sant Sadurn d'Anoia i Vilanova del Vallès, la prevenció de l'obesitat infantil a Terrassa, el diagnòstic de salut a Sabadell, l'impuls del Pla Salut, Escola i Comunitat a l'Alt Penedès i els grups de treball ampliats dels projectes COMSalut.

Diagnòstics de salut en col·laboració amb l'atenció primària, els ajuntaments i els recursos locals

Cada cop més es treballen projectes amb objectius compartits entre la salut pública i l'atenció primària. En aquest marc s'han iniciat processos comunitaris de promoció de la salut a l'ABS Sabadell Sud i a l'ABS Barri Cotet de Premià de Mar. Partint de la necessitat percebuda pels equips de primària, s'ha dut a terme un diagnòstic de salut –com a primera fase del procés comunitari–, s'hi han incorporat els ajuntaments i s'han constituït els grups operatius per millorar la salut de la comunitat a partir dels recursos locals. Alhora s'ha treballat en quatre zones el projecte COMSalut (Castellar del Vallès, Castelldefels, Badalona i la Roca).

El Departament de Salut, l'Ajuntament de Sabadell i les entitats veïnals duen a terme un diagnòstic de salut de la comunitat al districte 6 de Sabadell.

Projecció de la salut pública

Comunicació

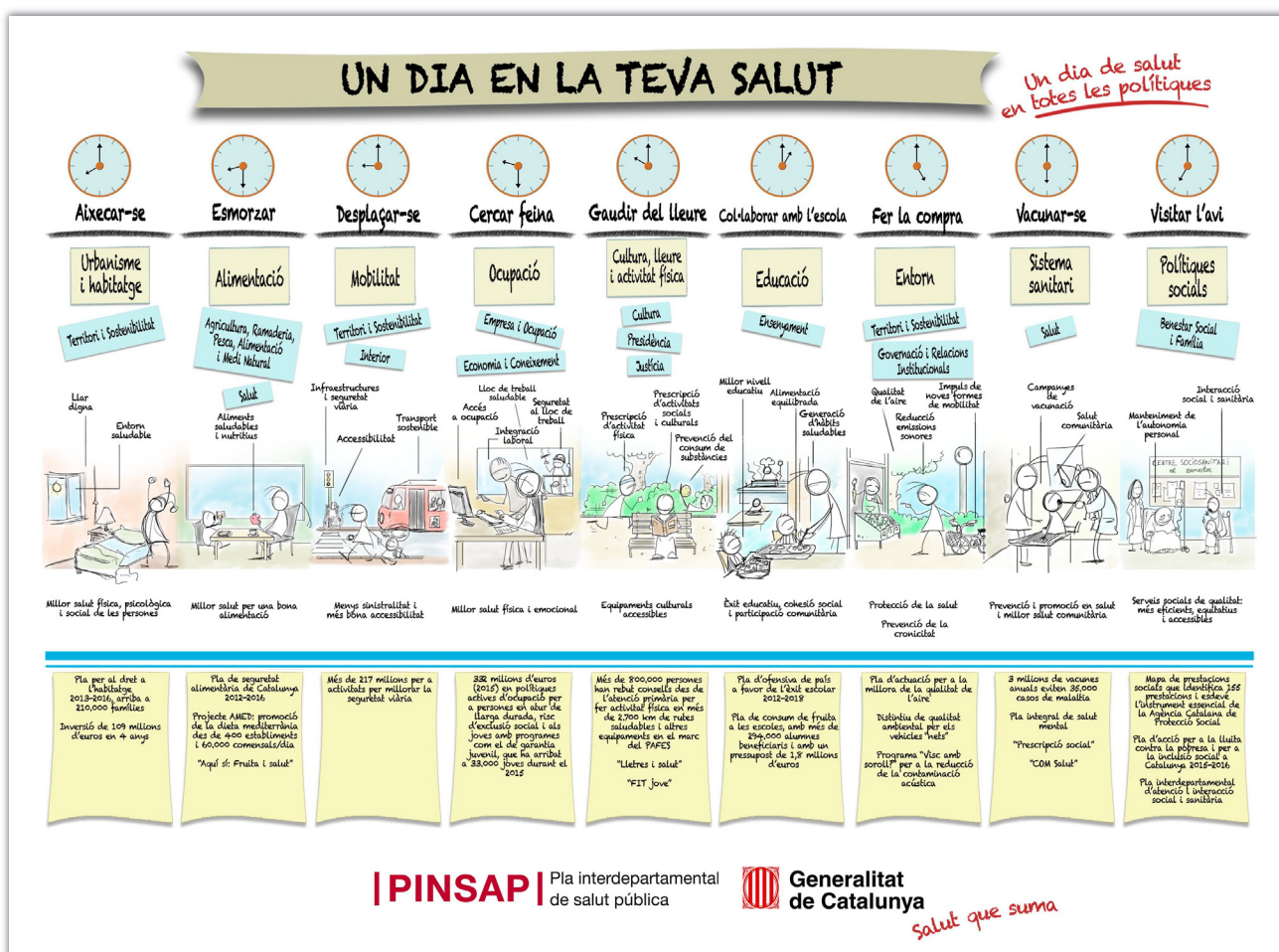
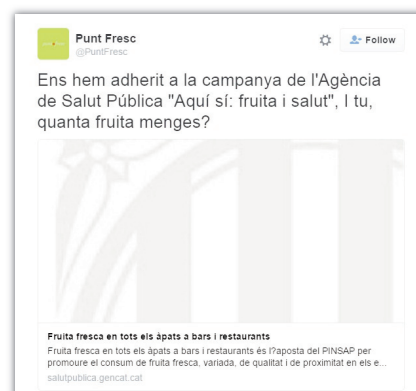
Campanyes

El 2015 s'ha elaborat, entre altres, les següents campanyes d'educació per a la salut adreçades a tots els ciutadans i a grups específics de risc:

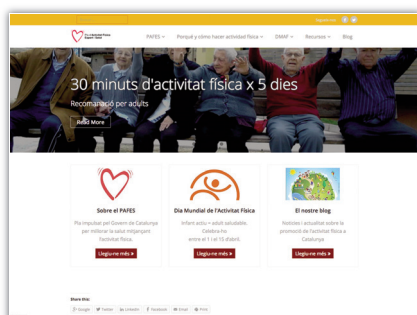
- Amb motiu de la celebració de la Setmana sense Fum es va crear la campanya Mites del tabac per cargolar desmuntats pels científics. Són menys perjudicials els cigarrets fets a mà? amb la publicació diària d'un mite desmuntat pels científics sobre el tabac de cargolar.
- Davant el cas de diftèria (veg. la pàg. 43) es va intensificar la informació a la ciutadania sobre la malaltia amb documents de preguntes i respostes i sobre la vacunació amb informació al web *Què saps sobre les vacunes?*, el test online *Posa a prova el teu coneixement sobre vacunes* i els vídeos *Les vacunes. Idees clau* i *Vacunació infantil*.
- Informació a la ciutadania sobre el primer any del PINSAP amb el vídeo *Balanç del primer any del Pla interdepartamental de salut pública (PINSAP)*, el díptic *Salut que suma: un any de PINSAP* editat també en castellà i anglès i el vídeo *Un dia en la teva salut. Un dia de salut en totes les polítiques*, també editat en forma d'infografia.
- Sida: promoció de la prova del VIH. El 2015 s'ha estès a les farmàcies de Barcelona ciutat la prova per detectar la infecció del VIH de forma precoç.
- Alcohol. Amb motiu de la Setmana Veus el que beus? s'han realitzat la càpsula de vídeo *Amb l'alcohol menys és millor* amb informació sobre la prevalença de consum de risc, agressions i accidents de trànsit relacionats, i preguntes per reflexionar sobre el propi consum.
- Amb la càpsula de vídeo *Falses creences sobre el cànnabis* es tracten algunes de les creences falses sobre la substància, l'extensió del consum, l'impacte o el potencial addictiu que té. També dona informació sobre com detectar un consum de risc.
- Amb la càpsula de vídeo i el cartell *Begudes energètiques. Fes-ne un consum responsable* s'informa de pautes per a un ús més segur i dels col·lectius que en tenen desaconsellat el consum.

- A Catalunya, una de cada quatre persones dorm menys de les hores recomanades. Les dones i les persones grans són els col·lectius més afectats. Els experts recomanen unes hores de son diàries en funció de l'edat de la persona. El document *10 consells per dormir saludablement* ofereix informació i recomanacions en aquest sentit.
- Les infeccions per clamídia i gonococ han augmentat, sobre tot entre els joves i en els homes que tenen sexe amb altres homes. El vídeo *Les infeccions per clamídia i gonococ. Cal detectar-les al més aviat possible* informa d'on es poden adreçar per realitzar aquestes proves si han tingut relacions amb risc d'infecció.
- En el marc de la campanya Aquí sí, Fruita i salut del PINSAP per promoure el consum de fruita fresca, variada, de qualitat i de proximitat en els establiments de restauració i altres establiments d'alimentació s'ha elaborat el monogràfic *Fruita i salut*.
- En l'àmbit de les relacions de la salut amb l'entorn s'han fet, entre altres, les campanya per controlar el mosquit tigre i la campanya de vigilància dels nivells d'ozó troposfèric.

Les webs de Salut Pública

- La web de l'Agència de Salut Pública de Catalunya ha publicat 314 entrades a la pàgina d'inici.

Activitat del web de l'ASPCAT, 2014 i 2015

	2014*	2015
Visites	82.066	138.682
Visualitzacions de pàgines diàries	539	884
Fitxers baixats	37.636	17.092

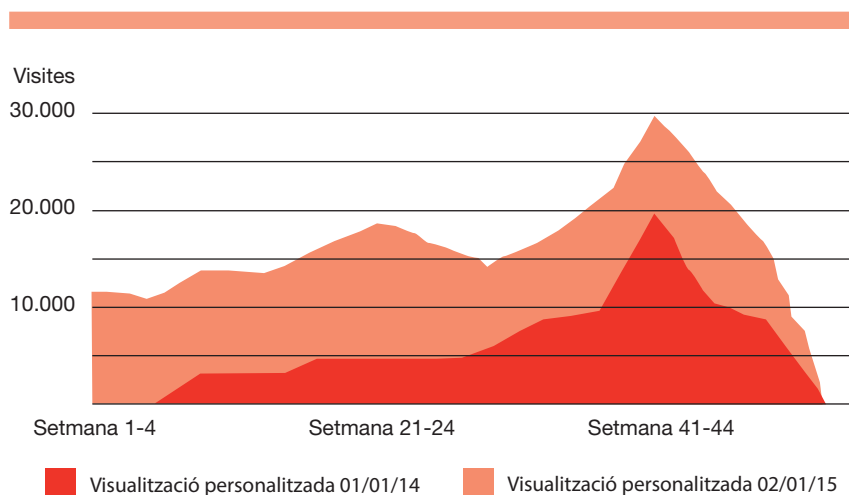
* Febrer-desembre.

- PINSAP: aquest apartat recull tota la informació actualitzada relativa al Pla interdepartamental de salut pública i a les trenta activitats previstes per als anys 2014-2015. El 2015 s'han publicat 71 entrades d'actualitat sobre aquest pla.
- El web del Pla d'activitat física, esport i salut (PAFES) és el portal del Pla impulsat conjuntament pel Departament de Salut i la Secretaria General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya, i té com a objectiu millorar la salut mitjançant l'activitat física. En aquest espai hi ha recursos, material i tota la informació sobre el Dia Mundial de l'Activitat Física, i està actiu principalment entre març i abril per coordinar i impulsar aquesta campanya. De les 15.938 visites del 2014 s'ha passat a 31.331.

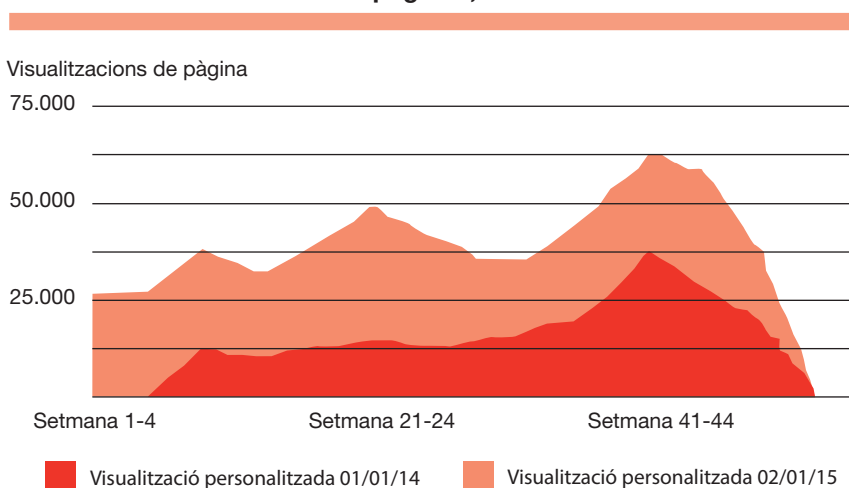

- Des del web Amed es promou l'alimentació mediterrània com a model d'alimentació saludable.
- El web de l'ACSA és un referent en seguretat alimentària, amb un concepte integral que engloba tota la cadena alimentària, de la granja al plat, i amb informació actualitzada diàriament i Canal Drogues és el portal de referència amb notícies, informació sobre els riscos relacionats amb el consum de drogues i consells que van des de la prevenció del consum fins al tractament.

Tendència de les visites al web de l'Agència de Salut Pública, 2014 i 2015

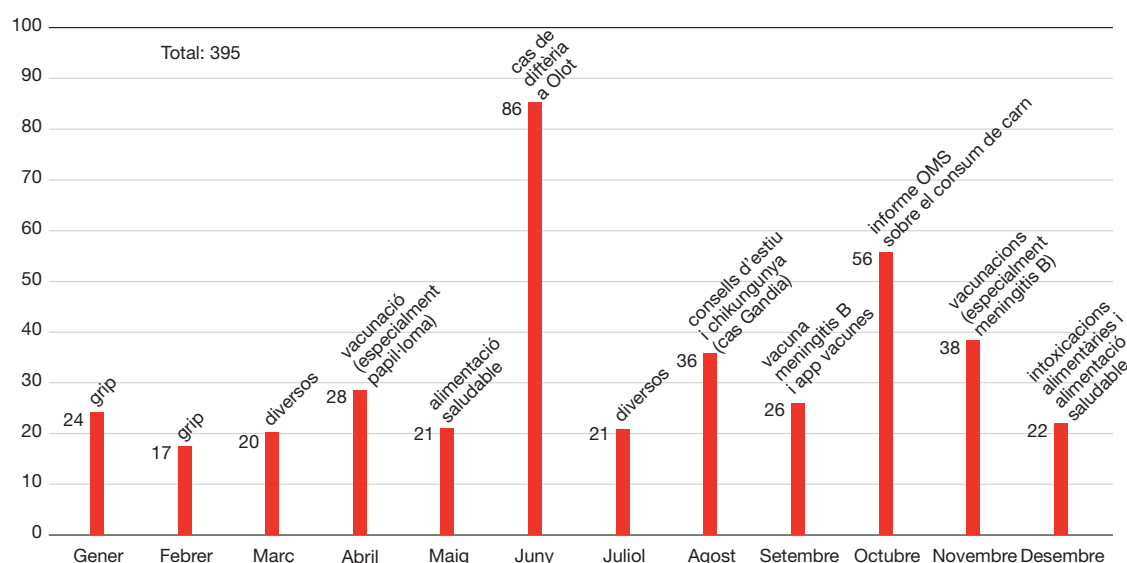
Tendència de visualització de pàgines, 2014 i 2015

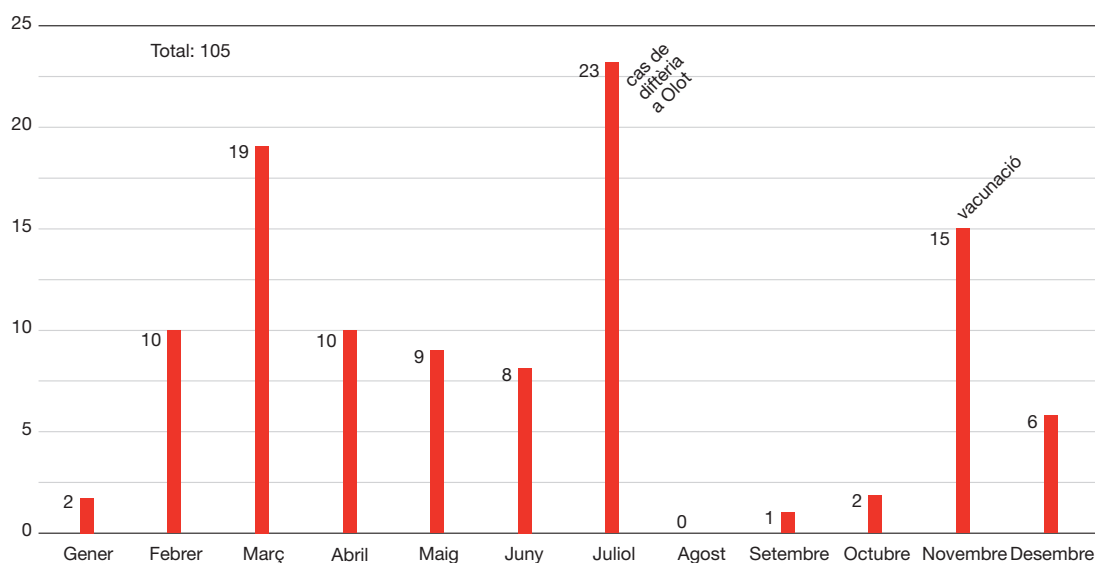
Informació i comunicació

- El 2015 s'han publicat 136 notes de premsa de Salut Pública.
- S'han presentat 4 resolucions-proposicions del Síndic de Greuges (tres de les qual corresponen a temes de l'ICAM).

Atenció a mitjans de comunicació i tema principal tractat, 2015

Informació i retiment de comptes al Parlament, 2015

Formació, recerca i coneixement

Activitats formatives organitzades per l'Agència de Salut Pública de Catalunya

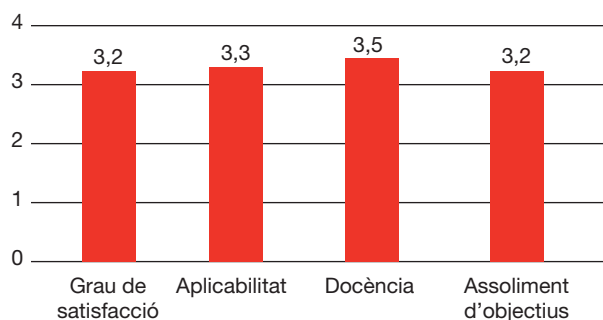
Activitats formatives internes, 2015

Edicions	64
Assistents	1.651
Hores	10.892

L'any 2015 l'Agència de Salut Pública de Catalunya s'ha avançat en la implantació de l'avaluació de les activitats formatives d'acord amb el model de qüestionari aprovat per la Comissió Tècnica de Responsables de Formació de la Generalitat de Catalunya. En total s'ha fet l'avaluació de 62 activitats amb els resultats que es mostren al gràfic següent.

Avaluació de les activitats formatives, 2015

Valor màxim: 4.

Activitats formatives organitzades per organismes externs, 2015

	Assistències	Hores d'assistent	Hores de ponent
Com a alumne i/o assistent	147	2.297,85	—
Com a docent, ponent i/o conferenciant	5	—	41
Com a assistent	24	411,15	—
Com a ponent	—	—	106
Total	176	2.709	147
		2.856	

S'ha assistit a 16 cursos institucionals.

Organització de congressos

- 53 congressos

Docència impartida

L'Agència de Salut Pública de Catalunya és referent en matèria de salut pública i amb la participació en la docència contribueix a millorar la competència professional dels qui treballen en aquest àmbit.

Participació en docència de postgrau

- Diploma de Salut Pública (codirecció amb la Universitat Pompeu Fabra- IDEC)
- Màster de Salut Pública (Universitat Pompeu Fabra)
- Màster Oficial de Seguretat Alimentària (Universitat de Barcelona-IL3)
- Màster en Drogodependències (Universitat de Barcelona-IL3)

Formació i tutorització d'alumnes en pràctiques

Postgrau (pràctiques per a l'obtenció d'especialitats)

- Infermeria Familiar i Comunitària: 18 alumnes
- Màster de Salut Pública: 11 alumnes
- Màster de Seguretat Alimentària (Universitat de Barcelona-Universitat Autònoma de Barcelona): 3 alumnes
- Màster de Gestió de la Informació i el Coneixement en l'Àmbit de la Salut: 2 alumnes

Grau (pràctiques curriculars d'estudiants de 4t curs de grau de la branca sanitària)

- Infermeria (Escola Universitària Gimbernat): 2 alumnes
- Universitat Internacional de Catalunya: 1 alumne
- Nutrició i Seguretat Alimentària (Universitat de Barcelona): 3 alumnes
- Ciència i Tecnologia dels Aliments (Universitat Autònoma de Barcelona): 1 alumne
- Veterinària (Universitat Autònoma de Barcelona): 130 alumnes

Pregrau (pràctiques de cicles formatius)

- Grau mitjà (Departament d'Ensenyament): 5 alumnes
- Grau Superior de Salut Ambiental (Universitat de Lleida): 2 estudiants
- Laboratori de diagnòstic clínic (Universitat Rovira i Virgili): 1 estudiant

Ponències i presentacions a congressos

- Ponències: 46
- Pòsters: 28

Activitats internacionals

- Participació com a docents en formació internacional: 3
- Participació en projectes i grups de treball internacionals: 82
- Participació en projectes de recerca internacionals: 6
- Comunicacions a congressos internacionals: 37
- Publicacions o articles a revistes internacionals: 24

Participació en recerca

- 12 projectes
- 4 articles científics

Les Comunitats de Pràctica (CoP)

Durant el 2015 han treballat i finalitzat la seva feina 11 comunitats de pràctica en què han participat 122 professionals (83 com a membres actius i 37 com a col·laboradors). D'aquests professionals, 89 eren de l'Agència de Salut Pública de Catalunya i 31 d'altres institucions i/o empreses (11 de diversos ajuntaments catalans, 8 de l'Agència de Salut Pública de Barcelona, 6 de la Comunitat de Navarra i 6 consultors o d'empreses privades). Per professions, 77 eren veterinaris, 30 farmacèutics, tres biòlegs, dos metges, dos tecnòlegs dels aliments, una infermera, un enginyer, un químic, un nutricionista, un advocat i un de ciències ambientals.

S'han portat a terme accions formatives en què destaquen els tallers de narratives digitals, de presentacions en públic i les sessions divulgatives dels mateixos treballs de les CoP. I s'ha participat en el Congrés de Govern Digital (gener), l'OuiShare Barcelona (novembre) i la X Jornada Programa Compartim-Departament de Justícia (desembre). També s'ha ofert assessorament a altres departaments de la Generalitat: Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (foment de treball en CoP al Centre de Formació i Estudis Agrorurals i desenvolupament d'una CoP d'inspectors de frauds alimentaris), Departament de Governació (reunió amb InnoGent, grup interdisciplinari i interdepartamental de la Generalitat de Catalunya, i Gir-Innova de foment de projectes col·laboratius).

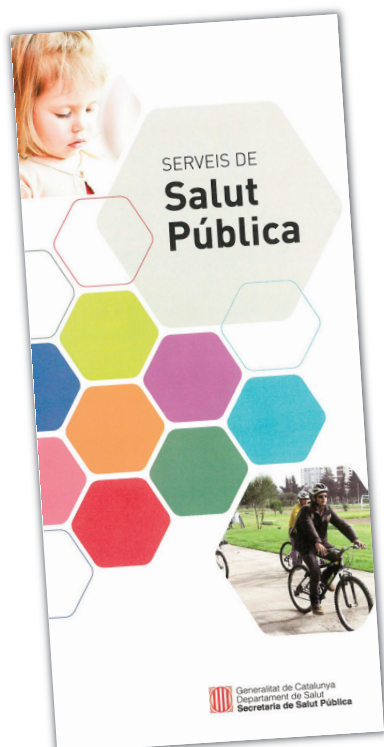

L'ASPCAT ha realitzat un estudi pioner a l'Estat a 83 centres d'atenció primària que mostra com la intervenció dels professionals ha estat eficaç per reduir el tabaquisme passiu en els nadons. Aquest estudi BIBE s'ha publicat al número de març de la revista *Journal of Epidemiology and Community Health*.

L'Equip de Gestió de Coneixement de l'ASPCAT ha col·laborat en la constitució de la primera comunitat de pràctica del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural.

El 2015 es van editar 126 publicacions, entre estudis (13), guies per a professionals (12), butlletins (68), memoràndums (6), fullets i cartells (9) i altres publicacions (18).

Publicacions

- El 2015 s'ha publicat la cartera de serveis de salut pública. Els serveis que presenta aquesta cartera són productes i activitats dirigits a fomentar la salut de la població que donen resposta a les necessitats i als problemes de salut pública dels ciutadans i dels col·lectius a través del treball en xarxa, la participació, la col·laboració i la transversalitat com a eines de governança i amb l'aprofitament de l'expertesa dels diferents professionals i agents de salut.
- Nou codi Europeu contra el càncer.
- Protocol per a la vigilància i el control de les arbovirosi transmeses per mosquits a Catalunya.
- Protocol de coordinació d'actuacions de vigilància en cas de sospita de ràbia.
- Classe sense fum. Presentació de la guia didàctica per al professorat per al curs 2015-2016 en la qual han participat docents que tenen experiència en la implantació del programa.

El 2015 s'han publicat 68 números de butlletins electrònics:

- *Butlletí de salut pública* (4.217 subscriptors)
- *Butlletí Vigilància ASPCAT* (2.638 subscriptors)
- *InfoACSA* (1.200 subscriptors)
- *ACSA Brief* (1.237 subscriptors)
- *Butlletí Mapa de perills* (1.300 subscriptors)
- *Infosida* (1.512 subscriptors)
- *Butlletí epidemiològic de Catalunya* (BEC)

Les videocàpsules emeten missatges de salut pública a les pantalles dels CAP, d'altres centres assistencials i de la xarxa TMB. Es poden descarregar des de les pàgines del Canal Salut, de l'ACSA a YouTube i des del web de l'Agència de Salut Pública de Catalunya per utilitzar en qualsevol entorn, amb so o sense. S'han difós:

- 69 càpsules
- 5 bits
- 13 cartells
- 4 microcàpsules

Premis

Premis i reconeixements rebuts

- Millors Idees del Sistema Nacional de Salut de Diario Médico ha premiat l'app iVacunes i el projecte sobre educació sanitària a través de la comunicació audiovisual del Departament de Salut en col·laboració amb el Consell Audiovisual de Catalunya.

- Salut Pública ha rebut el premi internacional Paolo Pertica Award, que atorga Knowledge Action Change, pel treball en les polítiques de reducció de danys entre els consumidors de drogues i reconeix que Catalunya compta amb una Xarxa de Centres i Serveis d'atenció de les drogodependències referent a Europa.
- Entre els cinc premis Pla de salut 2015 destaca el que ha aconseguit el projecte sobre la valoració sensorial dels menús servits en una mostra d'escoles de les regions sanitàries de Lleida i Alt Pirineu i Aran, desenvolupat per la Universitat de Lleida, la Universitat de Girona, la Universitat de Vic i l'Agència de Salut Pública de Catalunya.
- Salut Pública ha rebut el reconeixement institucional de Blanquerna-Universitat Ramon Llull pel seu Pla Integral de promoció de l'alimentació saludable i l'activitat física (PAAS) en reconeixement a la tasca desenvolupada en la promoció de l'alimentació saludable entre la població i els professionals de la salut i per la implicació en el procés formatiu dels estudiants de Nutrició Humana i Dietètica.
- Quatre iniciatives de l'Agència de Salut Pública de Catalunya han estat distingides com a bones pràctiques d'excel·lència pel Sistema Nacional de Salut pel Ministeri de Sanitat: el Projecte Amed d'establiments promotors d'alimentació mediterrània, els programes d'Atenció primària sense fum, Embaràs sense fum i Hospitals sense fum, el Pla d'activitat física, esport i salut (PAFES) impulsat amb la Secretaria General de l'Esport, i el Programa per a l'abordatge de la violència contra la parella a la xarxa d'atenció a les drogodependències (XAD).
- Agents de Salut Comunitària (ASACO) de Sallent han rebut el Primer Premi CAMFiC-Albert Ramos per a projectes de salut comunitària. Aquest és un projecte desenvolupat en el marc del PINSAP i de COM-Salut.
- El sistema català d'informació per al monitoratge i l'avaluació de la sida (SIVES) ha estat reconegut per l'OMS com a exemple d'excel·lència internacional i ha estat presentat al Global HIV Surveillance Consultation Meeting com a experiència de referència per ajudar l'OMS a controlar la malaltia els propers anys. El model català serà presentat en un congrés internacional a Tailàndia com a experiència de referència per ajudar l'OMS a controlar la malaltia els propers anys.

Premis atorgats

El programa educatiu Classe sense fum ha reconegut amb premis el millor eslògan, les dues millors activitats creatives i cinc activitats de salut i esport presentats pels 4.349 alumnes d'ESO de 48 centres escolars que han participat en aquest projecte, que es porta a terme des de 2004.

Salut Pública ha rebut el reconeixement institucional de Blanquerna-Universitat Ramon Llull pel seu Pla integral de promoció de l'alimentació saludable i l'activitat física (PAAS).

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut
Secretaria de Salut Pública